

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**EVROPSKÁ RADA A RADA EU V PROCESU
ROZHODOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE**

Autor práce: Andrea Kobianová

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek

Katedra: Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi za cenné rady, připomínky a metodické navedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	7
2 HISTORIE EVROPSKÉ UNIE A EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ	8
2.1 Pařížská smlouva.....	8
2.2 Římské smlouvy.....	10
2.3 Slučovací smlouva	12
2.4 Maastrichtská smlouva.....	13
2.5 Amsterodamská smlouva	14
2.6 Smlouva z Nice	15
2.7 Lisabonská smlouva	17
2.7.1 Změny v rozhodování	18
2.7.2 Institucionální změny	18
2.7.3 Doložka flexibility	18
2.7.4 Změny v postavení Evropského parlamentu	19
3 INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURA EVROPSKÉ UNIE	20
3.1 Evropská rada.....	21
3.2 Rada Evropské unie.....	21
3.3 Evropská komise	22
3.4 Evropský parlament	22
3.5 Evropský soudní dvůr	23
3.6 Evropský účetní dvůr	24
4 VZNIK EVROPSKÉ RADY	25
4.1 Vývoj Evropské rady.....	27
4.2 Transparentnost Evropské rady.....	28
4.3 Pravomoci Evropské rady	29
4.3.1 Výkon pravomocí bez právní závaznosti	29
4.4 Rozhodovací modalitty	30
4.4.1 Způsob rozhodování.....	30
4.5 Předsednictví Evropské rady.....	31
4.6 Vliv Evropské rady na jiné orgány EU	32
4.7 Vztah Evropské rady k jiným institucím.....	33
5 RADA EVROPSKÉ UNIE	34
5.1 Struktura Rady Evropské unie	36
5.1.1 Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC).....	36
5.1.2 Rada pro ekonomické a finanční záležitosti (ECOFIN)	36
5.1.3 Rada pro justici a vnitřní věci (JHA)	37
5.1.4 Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO)	37
5.1.5 Rada pro konkurenceschopnost (COMP)	37
5.1.6 Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku (TTE).....	38
5.1.7 Rada pro zemědělství a rybolov (AGFISH).....	38
5.1.8 Rada pro životní prostředí (ENV)	38
5.1.9 Rada pro vzdělání, mládež a kulturu (EYC)	38
5.2 Vnitřní organizace Rady	38
5.2.1 Spolupráce Generálního sekretariátu s předsednickým státem.....	39
5.3 Vývoj Rady ministrů.....	40
5.4 Pravomoci Rady Evropské unie.....	40
5.4.1 Legislativní pravomoc.....	41
5.4.2 Koordinace hospodářských politik členských států	41

5.4.3	Pravomoci vůči ostatním institucím Unie	42
5.4.4	Rozpočtová pravomoc.....	42
5.4.5	Pravomoc v druhém a třetím pilíři	43
5.5	Úkoly a způsob práce Rady Evropské unie.....	43
5.6	Předsednictví v Radě EU	44
5.6.1	Změny v předsednictví podle Lisabonské smlouvy.....	45
5.7	Rozhodovací procedury v Radě EU	45
5.7.1	Hlasování jednomyslně	46
5.7.2	Hlasování kvalifikovanou většinou.....	46
5.7.3	Hlasování prostou většinou	47
5.7.4	Změny v rozhodování podle Lisabonské smlouvy.....	47
ZÁVĚR.....		49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		51
SEZNAM ZKRATEK.....		54
ABSTRAKT		56
ABSTRACT		57

ÚVOD

Evropská unie je skupina demokratických evropských států, které společným úsilím bojovaly o mír a prosperitu a dohodly se na společném postupu a formování své budoucnosti. Evropská unie není státem, je samostatná a její členské státy vytvořily orgány, na které přenesly část své suverenity.

Tyto orgány rozhodují ve společném zájmu. Členské státy sepsaly a schválily základající smlouvy, jimiž jsou orgány Evropské unie vázány a nesmí je porušovat ani měnit. V určité míře tak získaly jistou samostatnost v jednání. Pravomoci těchto orgánů jsou dány z vůle demokraticky zvolených a kontrolovaných vlád členských států.

Evropská unie se pro nás stala prostorem, ve kterém žijeme, pracujeme a vychováváme své potomky, proto znalost a informace o tomto prostoru je nanejvýš aktuální. Cílem Evropské unie je především podpora sociálního a ekonomického vývoje a růstu členských států. Dále vysoké úrovně zaměstnanosti a posilování ochrany práv občanů.

Evropská unie je stále aktuálním tématem, které se stalo každodenní zpravodajskou aktualitou a jednání zastupitelů členských států jsou zdrojem diskusí a polemik občanů všech zúčastněných evropských států.

Česká republika se stala členem Evropské unie dne 1. května roku 2004 a splnila si tak své zahraničně politické cíle a začala utužovat vztahy s EU.

Naše republika se také stala jednou ze zemí, která v listopadu roku 2009 ratifikovala Lisabonskou smlouvu, jež vyvolala v celém evropském prostoru značný rozruch. Polemiky o ztrátě suverenity jednotlivých členských zemí byly dlouhé a značně složité.

Hlavní úlohu při tvorbě a prosazování nových myšlenek pro fungování EU se tvoří ve vrcholných institucích, jako jsou Evropská rada a Rada Evropské unie.

Tato práce by měla být srozumitelným průvodcem labyrintem institucí pro širokou veřejnost čtenářů, především občanů členských států Evropské unie.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tato práce si klade za cíl co nejvíce detailně rozebrat a analyzovat orgány Evropské unie, které dostaly svěřenou velkou část suverenity Evropské unie. Těmito orgány jsou Evropská rada, která je složena z nejvyšších představitelů členských států a Rada Evropské unie představující hlavního zákonodárce.

Cílem je též zhodnotit oprávněnost existence těchto institucí a jejich důslednou analýzou si klade otázku, zda chápeme Evropskou radu a Radu Evropské unie za nepostradatelné z hlediska fungování EU. Vzhledem k tomu, že názvy těchto institucí jsou téměř totožné, mnoho lidí si je plete či dokonce nevědí, že každá z institucí je jiná a samostatná, proto pokládám za důležité zmínit mimo jiné jejich vzájemnou odlišnost.

Informace jsou čerpány převážně z literárních zdrojů, které jsou obecně dostupné a za použití internetových stránek.

V druhé kapitole se práce zaměřuje na historii vzniku Evropské unie. Kapitola je chronologicky řazena podle ratifikace jednotlivých smluv, jejich obsahu a doby, kdy nabývaly účinnosti.

Třetí kapitola obsahuje kompletní popis institucionální struktury celé Evropské unie. Jednoduchou formou definuje všechny orgány, které v procesu rozhodování, fungování a existence EU hrají nezadatelnou roli.

Čtvrtá kapitola je zaměřena konkrétněji na Evropskou radu. Jsou zde zmíněny fakta o jejím vzniku, funkci, působnosti a vzájemném vztahu k ostatním institucím.

Pátá kapitola se zabývá druhou nejdůležitější institucí Evropské unie, která představuje hlavní rozhodovací orgán a je jí Rada EU. Práce zde poukazuje na její vnitřní organizaci, pravomoci, úkoly jaké plní či by měla plnit a způsob její práce.

2 HISTORIE EVROPSKÉ UNIE A EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ

Evropská unie (dále jen EU) je nadnárodní organizací evropských států. Byla založena především za účelem rozvoje a upevnování hospodářské spolupráce a integrace mezi členskými státy. EU byla formálně ustavena 1. listopadu 1993, kdy byla všemi dvanácti zakladatelskými státy ratifikována Smlouva o Evropské unii (označována jako Maastrichtská smlouva). Před tímto datem však bezpodmínečně existovala tři Evropská společenství.¹

Po prvotním období, charakterizované rozvojem mezivládní spolupráce, nastala druhá etapa unifikace Evropy. Etapa integrace, která odstartovala historickou deklarací francouzského ministra zahraničních věcí Roberta Schumana dne 9. května 1950. Vyústěním bylo zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO). Schumanův plán představoval ve výstavbě Evropy hlavní kapitolu. Znamenal začátek francouzsko-německého sblížení, tedy výchozí podmínku jakéhokoli organizačního uspořádání západní Evropy a vytvoření první nadnárodní evropské instituce: ESUO, v rámci evropské Šestky, jež bude o něco později – se stejnými partnery a ve stejném duchu doplněna o další organizace: Euratom a EHS.²

2.1 Pařížská smlouva

Francouzský ministr zahraničních věcí, který si přál jednat co nejrychleji, svolal do Paříže konferenci určenou k vypracování návrhu smlouvy zakládající společenství uhlí a oceli. Požádal vlády zemí, hodlajících se této konferenci zúčastnit, aby se předem zavázaly, že přijmou princip nadnárodní autority. To by vyloučilo, aby základní prvek tohoto plánu byl oslaben nebo zcela zmizel v důsledku obchodních vyjednávání. Monnetovi a Schumanovi šlo o to, aby se ve vymezené oblasti vytvořily evropské instituce a pravidla stejně závazná pro všechny vlády, jež se zúčastnily.

Nizozemská vláda vyslovila svůj souhlas, ale vyhradila si možnost odstoupení v případě, že by se jí nadnárodní prvek zdál být neaplikovatelný. To ovšem bylo právo všech účastníků. Německá, italská, belgická a lucemburská vláda návrh přijaly, aniž by vyslovily nějaké výhrady. Britové však z principiálních důvodů odmítli nadnárodní

---

¹ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 1.

² GERBERT, P. *Budování Evropy*. Praha : Karolinum, 2004, s. 70.

charakter podepsat a chtěli také předem znát veškeré praktické důsledky, které měly být samotným předmětem vyjednávání. Francouzská vláda nechtěla, aby byl nadnárodní princip Velkou Británií v průběhu ujednání napaden, neboť by totéž mohly udělat i ostatní země, obzvláště Německo, a nemohly by tak být položeny základy skutečného společenství.

Labouristická vláda se schůzky odmítla zúčastnit a odpověděla na pozvání francouzské vlády záporně. Dala připravit alternativu Schumanova plánu pro případ, že by tento plán neuspěl a Velká Británie by převzala iniciativu.

Britské odmítnutí mělo značný dopad: Evropské společenství se omezilo na pouhých šest zemí, přičemž Francie v něm hrála hlavní roli. Dne 3. června 1950 bylo v Paříži, Římě, Bruselu, Haagu a Lucembursku současně vydáno komuniké. Tedy, vlády Francie, Německa, Itálie, Belgie, Nizozemska a Lucemburska, jež jsou rozhodnuty pokračovat ve společném úsilí o mír, evropskou solidaritu a hospodářský a sociální pokrok, si vytyčily krátkodobý cíl, který spočívá ve společném využívání produkce uhlí a oceli a také v ustavení Vysokého úřadu, jehož rozhodnutí budou závazná pro Francii, Německo, Itálii, Belgii, Nizozemsko a Lucembursko a všechny další země, které se k nim připojí.

Jednání se odehrávala v Paříži a řídil je především Jean Monnet, kterému Robert Schuman nechal velkou volnost. Monnet chtěl velice rychle uzavřít smlouvu zřizující Vysoký úřad a nechat technické podrobnosti na později. Jediní Němci s tím souhlasili, ostatní se nechtěli takovýmto způsobem zavázat. Bylo tedy zapotřebí vypracovat smlouvu přesně stanovující fungování společného trhu uhlí a oceli.

Smlouva velice přesným způsobem definovala, jaké bude poslání tohoto Společenství uhlí a oceli. Jednalo se o striktní „smlouvu-zákon“, o smlouvu s platností zákona, jelikož vlády si přály počítat se všemi eventualitami, a to omezilo svobodu rozhodování Vysokého úřadu, jehož pravomoci byly významné především pro přechodné období spojené s otevřením společného trhu. Vysoký úřad měl dohlížet na zásobování vzniklého trhu, měl všem uživatelům zajišťovat rovná práva v přístupu ke zdrojům výroby, dohlížet na stanovení co nejnižších cen, pomáhat při modernizaci výroby, zajišťovat dodržování pravidel zdravé konkurence, podporovat rozvoj vnitroeurospké výměny formou zrušení celních poplatků, kontingentů, subvencí a restriktivních praktik, formulovat obecné cíle atd.

Smlouva, kterou byla ESUO zřízena na období padesáti let, byla 18. dubna 1951 podepsána v Paříži a obsahovala základní rysy deklarace z 9. května 1950. Díky aktivitě svých autorů byla velice rychle projednána a i přes určitá omezení jejího nadnárodního charakteru zůstala věrná svým původním myšlenkám.

Ještě však bylo třeba překonat poslední etapu – etapu ratifikace parlamenty jednotlivých zemí. U partnerů Francie se nevyskytlo mnoho problémů a smlouva byla schválena velkou většinou. Proti hlasovala pouze hrstka komunistů v Německu a především socialisté, kteří se domnívali, že díky ESUO bude kontrola německého průmyslu zakonzervována navždy. V Belgii, Nizozemsku a Lucembursku se proti ratifikaci postavila komunistická menšina, v Itálii nesouhlasili komunisté a negativističtí socialisté. V Belgii se však socialisté zdrželi hlasování, jelikož se domnívali, že smlouva horníkům neposkytuje dostatečné záruky. Nejsložitěji probíhala ratifikace ve Francii. V Národním shromáždění došlo po volbách 17. června 1951 k oslabení obou stran nejvíce nakloněných evropské integraci – MRP a socialistů.³

Evropské společenství uhlí a oceli bylo projektováno jako základna pro zachování míru a prosperity na kontinentu, který byl v té době poznamenán hlubokými rozdíly mezi politickými a ekonomickými systémy.⁴

Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli vstoupila v platnost dne 23. července 1952 a vypršela dne 23. července 2002.⁵

2.2 Římské smlouvy

Relativní úspěch integračních kroků v oblasti uhlí a oceli povzbudil zastánce evropské integrace i v dalších oblastech. Poté, co v roce 1954 nevyšel záměr vybudovat Evropské obranné společenství, byla jasné, že pokud má být prohlubování procesu evropské integrace úspěšné, bude nutno se zaměřit na ekonomické cíle. Zcela jasně to vyjádřili ministři zahraničních věcí ESUO na mezivládní konferenci v Messině v červnu 1955, když se vyslovili pro pokračování a rozšiřování procesu evropské integrace v ekonomické oblasti. Především cestou vytváření společných institucí připravujících postupnou harmonizaci národních ekonomik umožňující vznik společného vnitřního trhu na bázi celní unie se sladěnými vnějšími obchodními vztahy. Messinská konference přispěla k vytvoření dvou dalších společenství tím, že se na ní podařilo dojednat obsah

³ GERBERT, P. *Budování Evropy*. Praha : Karolinum, 2004, s. 87-91.

⁴ ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 23.

⁵ *Jak funguje Evropská unie*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, s. 5.

dvou dalších základních smluv – Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Smlouvy o založení Evropského společenství atomové energie (Euratom nebo také ESAE). Obě tyto smlouvy byly podepsané v Římě v březnu 1957 a jsou označovány jako Římské smlouvy.

Základním smluvním dokumentem, který dodnes ovlivňuje velice významně život Evropské unie je Smlouva o založení EHS. Tato smlouva rapidně rozšířila proces evropské integrace na veškeré ekonomické oblasti, neboť jejím cílem bylo vybudovat na území tehdejší západní Evropy hospodářské společenství s jednotným společným trhem. Ačkoliv Smlouva o EHS kladla důraz na ekonomickou dimenzi integrace, autoři do jejího úvodu začlenili odkaz na budování unie sloužící obyvatelům Evropy a na posilování míru a svobody. Odtud vyplývá, že proces evropské integrace byl od počátku procesem nejen ekonomickým, ale zároveň i politickým.

Obsah původní Smlouvy o založení EHS nebyl vyrovnaný ve všech směrech, ale byl pestrý ve výběru témat. Na jedné straně smlouva obsahovala velmi podrobná ustanovení týkající se společné obchodní politiky, vytvoření celní unie a jednotného vnitřního trhu, jakož i podrobná zmocnění pro následnou mezivládní konferenci a pro smlouvu vytvořená nadnárodní orgán – Komisi, na jejichž základě bylo možné vybudovat společnou politiku ve dvou oblastech: zemědělství a dopravě. Na druhé straně řešila smlouva související sociální problematiku jen na úrovni obecných zásad.

Základní cíl Smlouvy o EHS vyjadřuje čl. 2 SES, kde zdůrazňuje vytvoření společného trhu a postupnou harmonizaci ekonomických politik členských států tak, aby byl zajištěn harmonický hospodářský vývoj Společenství, dosažena dostačující úroveň ekonomické stability a tím také zabezpečen růst životní úrovně občanů.

Smlouva o založení Evropského společenství atomové energie (Euratom) se výrazně zaměřila na vyšší míru koordinace ve výzkumu fyzikálních vlastností atomového jádra a jejich využití pro výrobu elektrické energie a v jiných nevojenských oborech. Smlouva se zaměřila nejen na zajištění výměny informací, ale také na problematiku bezpečnosti práce a na vymezení principů regulujících společný trh s nukleárním materiálem, sledování jeho dodávek a využití v energetických a jiných nevojenských zařízeních. Ale byla to právě tato smlouva, kterou nejvíce poznamenaly neshody mezi šesti členskými státy, které ji podepsaly. Od počátku byla zatížena velkým množstvím přechodných opatření a změn iniciovaných členskými státy, takže nikdy dokonale neplnila svůj účel. Částečně to způsobily snahy Francie získat

dominantní vliv na rozhodování v Euratomu, částečně také snahy dalších členských států ochránit svůj vlastní trh s nukleárním materiálem a zařízeními.

Byly posíleny pravomoci Rady ministrů, neboť ta v rámci Společenství získala výlučné postavení při přijímání rozhodnutí. Ačkoliv Smlouva o založení EHS obsahovala ustanovení o jednomyslném i většinovém hlasování, z politických důvodů rozhodovala Rada jednomyslně prakticky až do přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986.⁶

2.3 Slučovací smlouva

Do roku 1967 existovaly již zmíněné tři paralelní soustavy evropských institucí (ESUO, EHS a EUROATOM), které se vzájemně protínaly v několika bodech. Složitou orientaci a především časově náročnou synchronizaci jednání jednotlivých Komisí a Rad ministrů s přirozeně propojenou agendou odstranila až Slučovací smlouva. Jednalo se o v zásadě konsensuální snahu členských zemí a představitelů Společenství zjednodušit proces negociace a umožnit efektivnější a nebyrokratizovanou činnost institucí ES. Podpis Slučovací smlouvy znamenal vytvoření jednotné Komise a Rady, jež disponovaly pravomocemi na základě jednotlivých smluvních textů.

Období šedesátých let nepřineslo pouze zpřehlednění institucionální struktury Společenství, ale zároveň také vleklou krizi způsobenou střetem integračních koncepcí. Francouzská podpora mezivládního přístupu zasáhla Společenství bezprostředně po zahájení rozhovorů o prvním rozšíření. Odlišnosti v představách o integračním cíli vyústily v zablokování rozhodovacích orgánů v roce 1965. Řešením vleklé politické krize se stal text tzv. Lucemburského kompromisu. Tuto politickou dohodu bez odpovídajícího právního rámce provázelo Prohlášení o vztazích mezi Radou a Komisí omezující vliv supranacionálních orgánů a zvyšující význam mezivládní Rady ministrů.⁷

Slučovací smlouva, Jednotný evropský akt a dokumenty ošetřující dílčí změny patří do skupiny ústavních textů.⁸

Slučovací smlouva byla podepsána 8. dubna 1965 a v platnost vstoupila k 1. červenci 1967.⁹

⁶ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, s. 22-25.

⁷ PITROVÁ, A. *Institucionální struktura EU*. Praha : Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 16.

⁸ PITROVÁ, A. *Institucionální struktura EU*. Praha : Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 8-9.

⁹ VAŠUT, J. *Evropská unie v kostce*. Praha : Vašut, 2008, s. 10.

2.4 Maastrichtská smlouva

Vývoj konce osmdesátých let evropskou integraci velice posílil. V prosinci 1990 byly v Římě zahájeny dvě mezivládní konference, jejichž cílem bylo podruhé podstatně revidovat dosavadní zakládací smlouvy. Hlavním úkolem první konference bylo vytvoření smluvního rámce pro vytvoření hospodářské a měnové unie členských zemí ES, která se stala jedním z nejvýznamnějších integračních projektů vůbec. Druhá konference se pod vlivem politických změn konce osmdesátých let i nových výzev a rizik konce tisíciletí věnovala vytvoření rámce pro užší politickou spolupráci v oblasti zahraniční politiky, justice a vnitřní bezpečnosti. Roční jednání vyvrcholilo v Maastrichtu ve dnech 9. a 10. prosince 1991, kde hlavy států a vlád členských zemí přijaly návrh smlouvy o Evropské unii, který byl následně slavnostně podepsán 7. února 1992 rovněž v Maastrichtu. Smlouva po problémech s ratifikací nakonec vstoupila v platnost dne 1. listopadu 1993 a od této doby platí název Evropská unie.¹⁰

Maastrichtská smlouva:

- rozšířila kompetence a pravomoci Společenství,
- posílila jeho institucionální rámec, především pak posílila pravomoci Evropského parlamentu,
- v ekonomické rovině zahájila především třetí fázi budování Hospodářské a měnové unie a zavázala členské státy, aby zahájily práce na projektu jednotné evropské měny tak, aby mohla platit od 1. ledna 1999,
- definovala koncept občanství Unie, jež vychází z principu volného pohybu osob a práv s tím spojených:
  - právo hledat si práci na území Unie a usazovat se za účelem výkonu povolání nebo zaměstnání, v kterékoli její členské zemi při zachování odpovídajících sociálních nároků,
  - právo volit a být volen do Evropského parlamentu a do orgánů místní samosprávy v místě svého pobytu,
  - právo občana využívat v zahraničí zastupitelství kterékoli členské země Unie, nemá-li zde zastoupení jeho vlastní země,

---

¹⁰ VAŠUT, J. *Evropská unie v kostce*. Praha : Vašut, 2008, s. 10-11.

- v politické dimenzi dochází k plnění dosavadní smlouvy o Společenství vytvořením dvou politických mezivládních pilířů v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (druhý pilíř) a Spolupráce v oblasti justice a vnitra (třetí pilíř),
- v sociální oblasti byl ke Smlouvě o Evropské unii připojen Protokol o sociální politice, jehož cílem bylo zvýšit ochranu pracujících a především zaměstnanců. Velká Británie odmítla tento Protokol podepsat a vynutila si udělení výjimky, kterou využívala až do roku 1998.¹¹

2.5 Amsterodamská smlouva

Průběh ratifikace Maastrichtské smlouvy ukázal na omezení, kterým podléhá proces prohlubování evropské integrace z hlediska jeho podpory širokou veřejností. Nicméně nový politický a bezpečnostní kontext evropské politiky po pádu železné opony a bezpečnostní realita Evropy si vynutily další reformu. Mezivládní konference, jež se poprvé sešla v roce 1996, zakončila svou práci předložením návrhu novely Smlouvy o Evropské unii, zahrnující i novely tří smluv Evropských společenství, kterou Evropská rada schválila v červnu 1997 na zasedání v Amsterodamu. Účinnosti však nabyla k 1. květnu roku 1999.

Amsterodamská smlouva reagovala především na nutnost zvýšit vnitřní bezpečnost v Evropské unii a převzít větší podíl odpovědnosti za bezpečnost a mír v celé Evropě. Dále Amsterodamská smlouva přinesla nový pohled na ochranu lidských práv v členských státech Evropské unie. Svými ustanoveními nejen zavazuje všechny instituce EU, aby neustále dbaly o ochranu práv občanů Unie při rozhodování o jejich záležitostech, ale Evropské radě, tedy nejvyššímu politickému orgánu Unie, dává i možnost definovat a postihovat porušování lidských práv v jednotlivých členských zemích. Toto je zásadní a nový prvek právního systému pro činnost institucí EU a pro uplatnění práva ES.

Dalším závažným rozhodnutím vtěleným do Amsterodamské smlouvy byl také celkový posun otázek tvořících původně třetí pilíř – spolupráce v oblasti justice a vnitra do prvního pilíře EU, tedy do souhrnu právních a institucionálních opatření dosud přijatých v rámci všech tří Evropských společenství, kterému se souhrnně říká *acquis communautaire* či právo ES. Přestože jde o posun, který se má odehrát s časovou

¹¹ KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie – Historie a současnost ekonomického prostředí*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004, s. 21-22.

prodlevou pěti přechodných let, právní důsledky reformy pilířové struktury EU byly zcela jasné – posílila se supranacionální složka při snaze EU a jejích členských států o vytvoření Unie jako prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.

Amsterodamská smlouva rozšířila pravomoci Komise navrhopat opatření v oblastech zaměstnanosti, sociální politiky, životního prostředí a v dalších oblastech. Komise tak získala nástroj k přijímání rychlých a účinných opatření v boji s nezaměstnaností, i když bylo třeba změnit filozofii využití dosavadních právních nástrojů, které nabízí právo ES. Amsterodamská novela Smlouvy o Evropském společenství zároveň přenesla na Komisi řadu pravomocí, podle nichž může pomoci podpůrných nebo poradenských programů hrazených z prostředků Společenství podporovat a koordinovat snahy o snížení nezaměstnanosti v jednotlivých státech Unie.

Předpokládaná a zároveň potřebná reforma institucí Unie však nebyla zcela úspěšná. Srovnáme-li původní doporučení Evropské komise z února 1996 s výsledným textem Amsterodamské smlouvy, je jasné, že nedošlo skoro k žádným významným změnám. Reforma institucí zůstala otevřená. Amsterodamská smlouva pouze uložila členským státům povinnost reformovat instituce Unie na další mezivládní konferenci, která musí být ukončena dříve, než dojde k dalšímu rozšíření Unie.

Ve smlouvě se však objevuje institut flexibility, neboli užší spolupráce, který může v budoucnu zásadně ovlivnit vývoj institucí, politik či tvorby a uplatňování práva ES.

Dalšími podstatnými prvky novelizované Smlouvy o Evropské unii a jí novelizované Smlouvy o založení Evropského společenství je zdůraznění problematiky ochrany lidských práv a základních svobod, péče o trvale udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí a zdraví občanů EU.¹²

2.6 Smlouva z Nice

Smlouva z Nice znamená novou etapu příprav na rozšíření EU o země střední a východní Evropy, Středomoří a pobaltské státy. Tato smlouva doplňuje všechny již existující smlouvy a vstoupí v platnost po ratifikaci všemi členskými zeměmi, a to buď schválením v parlamentu, nebo referendem.¹³

---

¹² PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, s. 30-34.

¹³ ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 24.

Vzhledem k tomu, že Amsterodamská smlouva v podstatě neřešila otázku fungování EU po rozšíření, vystupoval s blížící se perspektivou jejich členství tento problém stále více do popředí. Resty, jež zbyly po Amsterodamském summitu, se měla zabývat další mezivládní konference, svolaná na rok 2000. Jednání začalo v únoru a skončilo na zasedání Evropské rady, které proběhlo ve dnech 7. - 11. prosince 2000 v Nice. Ministři zahraničí členských zemí EU Smlouvu z Nice podepsali 26. února 2001.

Spory vyvolala především otázka institucionální reformy, zvláště malé země se obávaly ztráty části svého vlivu v orgánech Unie. Určitou nejistotu projevovala i Francie, která trvala na svém paritním zastoupení se Spolkovou republikou Německo. Jednalo se hlavně o rozložení mandátů v Parlamentu a Radě po rozšíření o kandidátské země. A rovněž šlo také o podobu Komise.

Smlouva z Nice upravila postavení Komise Unie. Jejího předsedu sice stejně jako podle Amsterodamské smlouvy navrhuje kvalifikovanou většinou Rada (nominaci pak schvaluje parlament), kvalifikovaná většina však nově stačí i ke schválení jednotlivých komisařů. Kromě toho bylo posíleno postavení předsedy vůči členům Komise, které – po jednom – nominují členské státy. Resorty jim však i během funkčního období přiděluje, respektive přerozděluje předseda. Šéf Komise může se souhlasem většiny jejích členů požádat jednotlivé komisaře o podání rezignace.

Jisté změny doznalo v Nice i společné soudnictví, byly upraveny pravomoci Evropského soudního dvora a Soudu první instance. Členské státy Unie jmenují do obou orgánů vždy jednoho zástupce. Nově byl vytvořen institut tzv. soudních sborů, které zřizuje jednomyslným rozhodnutím Rada, a to ke zvlášť vymezeným účelům.

Vedle institucionální reformy, jež byla podmínkou rozšíření Unie na východ, se evropští státníci v Nice shodli i na revizi některých společných politik. V oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky je napříště možné použít institut rozšířené spolupráce (s výjimkou obranných záležitostí). Kromě Evropské rady a Rady se na jejím formulování podílejí i další orgány, především Politická a bezpečnostní výbor, který vznikl z Politického výboru, zřízeného Maastrichtskou smlouvou.

Smlouva z Nice je platnou revizí primárního práva Unie a jako taková upravuje i podmínky působení České republiky v evropských institucích. V žádném případě se

nejedná o dokonalý dokument, jak je to ostatně v EU obvyklé. Smlouva je výsledkem kompromisu.¹⁴

Tato smlouva vstoupila v platnost dne 1. února 2003.¹⁵

2.7 Lisabonská smlouva

Evropa se za posledních padesát let velice změnila a změnil se i svět. V dnešním globalizovaném světě, který se neustále mění, se Evropa potýká se stále novými problémy, jako je globalizace, demografické změny, změna klimatu, potřeba udržitelných energetických zdrojů a nová bezpečnostní rizika. Jsou to právě takovéto výzvy, kterým čelí Evropa ve 21. století.

V kontextu těchto výzev ztrácejí hranice mezi zeměmi význam. Členské státy EU se s těmito problémy nemohou vypořádat samy. Pokud ale bude Evropa jednat jako jeden celek, může tyto problémy odstranit a naplnit tak očekávání veřejnosti. Evropská unie se tak musí modernizovat. Po svém relativně nedávném rozšíření potřebuje mít k dispozici účinné nástroje, které by zaručily její správné fungování a schopnost reagovat na rychlé změny současného světa. Proto je třeba aktualizovat některá základní pravidla spolupráce v rámci Evropské unie.

Právě to je cílem smlouvy podepsané 13. prosince 2007 v Lisabonu. Když se vedoucí představitelé členských států dohodli na těchto nových pravidlech, brali v potaz stávající politické, hospodářské a společenské změny a potřebu naplnit očekávání občanů Unie. Lisabonská smlouva stanoví, co EU může a co nemůže dělat a jako k tomu může využít prostředky. Mění strukturu orgánů Unie a jejich pracovní postupy. V důsledku toho smlouva posiluje demokratickou legitimitu EU a upevňuje její základní hodnoty.

Smlouva je výsledkem jednání mezi členskými státy v rámci mezivládní konference, které se účastnili jak zástupci Evropské komise, tak i Evropského parlamentu. Smlouvu ratifikovaly všechny členské státy EU. Způsob ratifikace si jednotlivé země zvolily v souladu se svým ústavním pořádkem.

Smlouva vstoupila v platnost 1. prosince 2009 v souladu se svým článkem 6.¹⁶

---

¹⁴ HOŘČIČKA, V., KOVÁŘ, M. *Dějiny evropské integrace II*. Praha : Triton, 2006, s. 127-131.

¹⁵ *Jak funguje Evropská unie*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, s. 5.

¹⁶ *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. 2010 [cit. 2010-3-18]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>.

2.7.1 Změny v rozhodování

Hlasování kvalifikovanou většinou, které se stává hlavní rozhodovací procedurou v Radě EU, smlouva definuje novým způsobem. Lisabonská smlouva zakládá hlasování *kvalifikovanou většinou na principu dvojité většiny*: aby mohla být rozhodnutí Rady EU přijata, musí získat podporu 55 % členských států, které musí zároveň představovat alespoň 65 % populace EU. Pro vytvoření blokační menšiny bude potřeba skupina alespoň čtyř členských zemí. Tento systém rozhodování vstoupí v platnost od roku 2014 a je ve prospěch států s menším počtem obyvatel.

2.7.2 Institucionální změny

Evropská rada se stane samostatnou institucí EU, v jejímž čele bude předseda Evropské rady. Toto stálé předsednictví Evropské rady má za cíl zajistit větší konzistentnost a kontinuitu akcí EU a také zvýšit její váhu na mezinárodním poli. Dojde také k vytvoření postu Vysokého představitele EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, který bude zodpovědný za provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky a obranné politiky EU. Evropská rada se stane samostatnou institucí EU bez toho, že by jí dávala Lisabonská smlouva další pravomoci. Evropská rada tak bude EU stále dávat politický podnět, ale nebude mít žádné legislativní pravomoci.

Bude vytvořen nový post stálého předsedy Evropské rady, který bude zvolen na období 2,5 roku s možností jednoho znovuzvolení. Předseda Evropské rady bude zodpovědný za přípravu, kontinuitu a dosažení kompromisu. Po dobu jeho funkčního období mu nebude umožněno zastávat žádnou jinou pozici na národní úrovni.

Vytvoření postu stálého voleného předsedy Evropské rady má za cíl zvýšit viditelnost a všeobecnou konzistenci akcí EU. Předseda Evropské rady také bude reprezentovat EU na světové scéně.¹⁷

2.7.3 Doložka flexibility

Lisabonská smlouva zvětšuje nadvládu nevolených byrokratů: rozšiřuje tzv. “doložku flexibility”, podle níž mohou vydávat závazná rozhodnutí například o

---

¹⁷ *Lisabonská smlouva* [online]. 2010 [cit. 2010-4-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056>>.

obchodních normách pouze úředníci Evropské komise. Takových rozhodnutí je už nyní desetkrát víc, než směrnic, které projednává Evropská rada a Evropský parlament.¹⁸

2.7.4 Změny v postavení Evropského parlamentu

Revize primárního práva obsažená v Lisabonské smlouvě přináší pro Evropský parlament (dále jen EP) řadu významných změn, jež posilují jeho pozici. V prvé řadě je Evropský parlament zrovnoprávněn s Radou v legislativní a rozpočtové oblasti. Procedura spolurozhodování přejmenovaná Lisabonskou smlouvou na tzv. „Řádný legislativní postup“ se v souladu s Lisabonskou smlouvou má stát, jak už ostatně vyplývá z jejího nového pojmenování, hlavním způsobem pro přijímání legislativy. Tomu odpovídá i značné rozšíření oblastí, které mají nadále podléhat spolurozhodovací proceduře. Mezi nejvýznamnější oblasti, jež jsou v novém právním rámci přesunuty do komunitární oblasti a jejichž právní úprava je tedy předmětem spolurozhodovací procedury, patří spolupráce v oblasti justice a vnitra (justiční a policejní spolupráce v trestních věcech) a také část společné zemědělské politiky.

Druhou oblastí, kde je navrhováno zrovnoprávnění Evropského parlamentu s Radou, je přijímání rozpočtu. Evropský parlament nově získá pravomoc definitivně rozhodovat i o tzv. povinných rozpočtových výdajích, čímž ztratí dosavadní rozdělení výdajů na povinné (schvaluje Rada) a nepovinné (schvaluje EP). Evropský parlament tak získá kontrolu nad podobou celého rozpočtu, což má za následek nárůst jeho moci v tom směru, že skrze rozpočet může nepřímo ovlivňovat politiky a fungování celé Evropské unie.

Poslední významnou změnou je zakotvení volby předsedy Komise v závislosti na výsledku voleb do Evropského parlamentu. K výsledku voleb do EP se sice přihlíželo i v současnosti – i z toho důvodu, že není možné jmenovat předsedu, kterého by EP následně neschválil – nicméně šlo spíše o nepsanou dohodu. Lisabonská smlouva nyní tento postup kodifikuje, čímž dochází k posunu při výběru předsedy od odborného hlediska k politickému a celkově k politizaci procesu sestavování Komise. O kladech či záporech tohoto vývoje je možno dlouze polemizovat, faktem nicméně zůstává, že navázání výběru předsedy Komise na výsledky voleb do Evropského parlamentu opět přibližuje fungování EP klasickým národním parlamentům.¹⁹

¹⁸ *Petice občanů států Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-4-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.petice.eu/?lang=CZ>>.

¹⁹ *Volby do Evropského parlamentu* [online] 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/volby-do-ep-stale-jen-druhorade-volby>>.

3 INSTITUCIONÁLNÍ STRUKTURA EVROPSKÉ UNIE

Instituce EU vznikaly před téměř padesáti lety pro šest členských států, aby zajistily fungování organizace, která měla spravovat společný trh. Jejich vymezení mělo zabezpečit rovnováhu mezi členskými státy – mezi velkými i malými, zamezit možnosti blokování ze strany jednoho člena – dále i mezi členskými státy a Společenstvím reprezentovaným institucemi a nadnárodní působností. Ve skoro nezměněné podobě – z hlediska principu zastoupení a způsobu rozhodování – fungovaly instituce až do nedávné doby.

Teprve Smlouva z Nice přinesla první pokus o změnu, která měla reflektovat skutečnost, že společenství šesti se rozrostlo na patnáct a očekávalo další mohutný příliv nových členů. V okamžiku, kdy byla otevřena možnost změny vymezení základních parametrů postavení hlavních institucí EU, se ukázalo, jak obtížné je nalézt shodu o elementárních principech, na nichž má jejich postavení a fungování stát.

Nebylo tedy překvapením, že první pokus o významnější institucionální reformu skončil s výsledkem, který byl všemi považován za neúspěch. Se zahájením debaty o možnosti vytvoření ústavního textu pro EU proto celkem logicky došlo k pokusu o opětovné otevření otázky ohledně institucí : Rady, Komise a Evropského parlamentu, která se týkala principu zastoupení.²⁰

„V institucionální struktuře Evropské unie hraje hlavní roli trojúhelník Evropská komise - Rada EU - Evropský parlament, který doplňuje Evropský soudní dvůr. V rozdělení zodpovědností ve věci unijního práva platí, že Komise navrhuje, Evropský parlament doporučuje, Rada Evropské unie rozhoduje a Evropský soudní dvůr řeší spory. Tuto strukturu doplnila v roce 1974 Evropská rada, která je vrcholným politickým orgánem určujícím strategii dalšího vývoje Unie a neformálním arbitrem případných institucionálních sporů. Pravomoci a úkoly institucí EU, stejně jako pravidla a postupy, kterými se musí řídit, stanovují základní smlouvy Unie. Existence institucí EU je přímo odvozena ze smluv o ESUO, EHS a Euratom, v nichž členské státy souhlasily s přenesením části svých pravomocí na orgány Společenství.“²¹

²⁰ PLECHANOVÁ, B. *Reformní procesy a institucionální změna*. Praha : Karolinum, 2006, s. 71.

²¹ *Instituce EU* [online]. 2009 [cit. 2009-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>>.

3.1 *Evropská rada*

Evropská rada neboli „Evropský summit“ je hlavním politickým orgánem EU. Vznikla na počátku 70. let ze schůzek nejvyšších představitelů členských států. Její název byl poprvé použit v roce 1974. Součástí institucionální struktury se stala po přijetí Jednotného evropského aktu, což bylo v roce 1986 a v pozici orgánu, který je odpovědný za základní politická rozhodnutí, řeší závažné politické problémy a udává směr evropské integrace.²²

Poradními orgány Evropské rady jsou Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. Důvodem pro vytvoření tohoto orgánu byl stále rostoucí pocit, že EU není schopna adekvátně a dostatečně rychle reagovat na nově vznikající náročné situace.²³

Radu tvoří nejvyšší státní a vládní představitelé členských států EU, setkávají se každý půlrok pod vedením hlavy toho státu, který na půl roku předsedá Evropské unii. Hlavním úkolem rady je stanovování dlouhodobých koncepcí EU a zásad jejich realizace. Vykonavatelem těchto plánů je Evropská komise.²⁴

3.2 *Rada Evropské unie*

Rada EU nese tento název od listopadu 1993, původní název však zněl Rada ministrů. Spojuje představitele všech členských států EU. Jejím sídlem je střídavě Brusel a Lucemburk, zasedání se konají podle potřeby či požadavků členských zemí a předsednictví se střídá po půl roce v souladu s předsednictvím EU. Představitelé členských států se mění podle již projednaného programu, takže to mohou být ministři dopravy, zemědělství, průmyslu, zástupci resortů školství, vědy, kultury apod. Rada má proto asi 20 různých složení a někdy je nazývána Resortní (Speciální) radou. Zabývá se též společnou politikou EU a v tomto případě jsou jejími členy ministři zahraničí daných států. Ministři zasedající v Radě vždy reprezentují zájmy vlastního zájmu.²⁵

Předsedající země má za úkol především svolávat a řídit zasedání Rady. První předsednickou zemí byla v roce 1958 Belgie.²⁶

---

²² VAŠUT, J. *Evropská unie v kostce*. Praha : Vašut, 2008, s. 16.

²³ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 35-36.

²⁴ PANFIL, T. *Evropská unie – vše, co bychom měli vědět*. Praha : Fragment, 2003, s. 22.

²⁵ PANFIL, T. *Evropská unie – vše, co bychom měli vědět*. Praha : Fragment, 2003, s. 22.

²⁶ VAŠUT, J. *Evropská unie v kostce*. Praha : Vašut, 2008, s. 16.

3.3 Evropská komise

Je mnohdy označována za „vládu“ Evropské unie, jelikož jejím úkolem je realizace zadání od Evropské rady a dalších institucí EU. Kompetence komise jsou ovšem mnohem menší než kompetence vlád jednotlivých zemí. Má však zákonodárnou iniciativu a pouze ona tak připravuje návrhy zákonů, které předkládá ke schválení Radě EU a Evropskému parlamentu. Spravuje také rozpočet EU a je odpovědná za správu Strukturálních fondů.

Komise bývá označována za „strážce smluv“. Reprezentuje zájmy celé EU a žádá u členských zemí ji nemůže ovlivňovat. Má odpovědnost před Evropským parlamentem, který ji jako jediný může odvolat. Odstupuje pouze jako celek, rezignaci tedy podávají všichni její členové najednou.²⁷

Předseda Komise je jmenován Evropskou radou na úrovni hlav států a vlád po konzultaci s Evropským parlamentem. Ostatní členové Komise jsou nominováni vládami členských států po konzultaci s nastupujícím předsedou. Komise zasedá jednou týdně a očekává se od ní, že komisaři budou plně podporovat všechny Komisí schválené politiky, včetně těch, které byly přijaty většinovým hlasováním.²⁸

3.4 Evropský parlament

Evropský parlament je institucí, která svůj vliv, podobně jako národní parlamenty, může projevovat třemi základními způsoby:

- prostřednictvím vlivu na legislativní proces,
- prostřednictvím rozpočtu EU,
- prostřednictvím kontroly a dozoru nad exekutivou.

Důležité je také zdůraznit, že i přes skutečnost, že se váha a pravomoci Evropského parlamentu postupně zvyšují, nehraje zatím Evropský parlament takovou roli jako národní parlamenty členských států unie. Takhle tomu je zejména proto, že Evropský parlament v plné míře neplní legislativní funkci. Evropský parlament je vyzýván, aby vyjádřil svůj názor k legislativě navrhované Komisí a schvalované Radou EU. Evropský parlament se také může sám z vlastní iniciativy k legislativě komise vyjadřovat formou zpráv, ale ty nejsou pro Komisi a Radu EU závazné. Kromě oblasti

---

²⁷ PANFIL, T. *Evropská unie – vše, co bychom měli vědět*. Praha : Fragment, 2003, s. 23.

²⁸ *Instituce Evropské unie*. Praha : Delegace evropské komise v České republice, 2002, s. 23.

legislativy hraje Evropský parlament významnou roli, co se týče rozpočtu EU, který schvaluje. Má právo modifikovat povinné výdaje či navrhnout změny v nepovinných výdajích. Dále také schvaluje členy a předsedu Komise a Komisi i rozpouští.

Co se týká složení Evropského parlamentu, byli jeho členové až do roku 1979 nominováni z řad členů národních parlamentů členských států. Od roku 1979 však došlo ke změně a členové Evropského parlamentu jsou voleni prostřednictvím přímé volby a to v každé zemi jednotlivě.²⁹

Obr. 1 : Evropský parlament³⁰

3.5 Evropský soudní dvůr

Patří k nejváženějším institucím EU, jeho úkolem je rozhodování o shodě reálné činnosti s právními normami EU. Má charakter ústavního soudu, správního soudu, občanského soudu a rozhodčího soudu, proti jeho rozhodnutím není odvolání a jsou závazná pro všechny účastníky soudního procesu. Od roku 1993 má právo sankcionovat ty členské země, které se jeho rozhodnutí nepodřídily. Evropský soudní dvůr vznikl v roce 1957. Na základě rozhodnutí Evropského soudního dvora z roku 1985 mají studenti ze všech členských zemí právo studia v kterékoli členské zemi za stejných podmínek jako studenti domácí.³¹

Evropský soudní dvůr je tvořen soudci z členských zemí EU, z každé země jeden. V případě sudého počtu členských států je přibírán jeden soudce. Každý ze soudců je do funkce jmenován na dobu šesti let. Výměna soudců je pak prováděna v

²⁹ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 29.

³⁰ *Evropský parlament* [online]. 2009 [cit. 2009-12-8]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropský_parlament>.

³¹ PANFIL, T. *Evropská unie – vše, co bychom měli vědět*. Praha : Fragment, 2003, s. 27.

tříletých cyklech. Soudci musí mít pro výkon této funkce kvalifikační předpoklady a také musí být naprosto nezávislí. Do čela si soudci ze svých řad na dobu tří let volí prezidenta. Jeho úkolem je kompletní řízení činnost soudního dvora, příkladem je přidělování jednotlivých případů či stanovování jejich harmonogramů.³²

3.6 Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr byl založen v roce 1975. Jeho sídlo je v Lucemburku. Důležitým úkolem Evropského účetního dvora je kontrolovat, zda finanční prostředky EU pocházející od daňových poplatníků jsou řádně vybírány a zda jsou vynakládány v souladu s právními předpisy, hospodárně a pro plánovaný účel. Cílem je zajistit, aby daňoví poplatníci získali za své finance nejvyšší hodnotu. Má právo prověřovat jakoukoli osobu nebo organizaci, která nakládá s finančními prostředky EU.

Evropský účetní dvůr se skládá z jednoho člena z každé členské země EU jmenovaného Radou na obnovitelné funkční období šesti let. Tito členové volí ze svých řad prezidenta na obnovitelné funkční období tří let.³³

---

³² KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 29.

³³ *Evropský účetní dvůr* [online]. Lucemburk : Evropská unie, 2009 [cit. 2009-12-18]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutions/inst/auditors/index_cs.htm>.

4 VZNIK EVROPSKÉ RADY³⁴

V podstatě paralelně s rozšířením Evropské Šestky na Devítku přišli Francouzi, konkrétně tedy neúnavný Jean Monnet, s návrhem na vytvoření „prozatímní evropské vlády“, jejímiž členy měli být prezidenti a předsedové vlád členských zemí ES. I když se zdánlivě jednalo o dočasný návrat k mezivládní spolupráci a o zastavení „prohlubování“ integrace, ve skutečnosti šlo o první, ač nenápadný a teprve v dlouhodobém horizontu postřehnutelný krok k posílení komunitárních institucí a pravomocí.

Šéfové tří velkých evropských států – Georgie Pompidou, Edward Heath a Willy Brandt – návrhu vyslovili opatrnou podporu. Rezervovaný postoj naopak zaujali představitelé Komise, kteří se obávali, aby neztratili svůj vliv a také zástupci menších zemí.

Konání schůzek vrcholných představitelů členských zemí ES zpozdilo několik nečekaných událostí, jako jsou:

- nástup labouristů v čele s Haroldem Wilsonem do vlády v Británii (únor-březen 1974),
- úmrtí Georgese Pompidou,
- příchod Valéryho Giscarda d'Estainga do Elysejského paláce ve Francii (duben 1974),
- demise Willyho Brandta,
- začátek vlády Helmuta Schmidta ve Spolkové republice Německo (květen 1974).

Nejaktivněji však vystupoval francouzský prezident, který chtěl společenství transformovat prostřednictvím reformy jejich institucí. Giscard d'Estaing zastával názor, že nejde oživit ES ekonomicky, pokud zde nebude jasná perspektiva politické unie. Za tímto účelem měli jednat prezidenti nebo předsedové vlád členských zemí ES, nejprve v rámci Rady ministrů a Evropské politické spolupráce, poté jako Evropská rada, která se scházela třikrát do roka a jejížž jednání se měli účastnit i představitelé Komise. Součástí dohody bylo i posílení vlivu Evropského parlamentu, což velice

---

³⁴ HOŘČIČKA, V., KOVÁŘ, M. *Dějiny evropské integrace II*. Praha : Triton, 2006, s. 63-64.

souviselo se zavedením přímé volby do tohoto sboru. Poslanci navíc mohli výrazněji než doposud zasahovat do jednání o rozpočtu Společenství (tzv. právo „posledního slova“), ale jen v některých částech rozpočtu.

Jako klíčové se ukázalo zřízení Evropské rady. Vysocí představitelé Komise a Rady ministrů dokonce v této souvislosti vyjadřovali vážné znepokojení ze ztráty svého vlivu a z ochabnutí ostatních institucí Společenství. Tomu se však nemůžeme divit, Evropská rada si velice rychle zvykla řešit ty nejdůležitější otázky a problémy ES a v mnoha ohledech a případech opravdu odsunula Komisi a Radu ministrů na vedlejší kolej. Do „evropské vlády“, kterou prosazoval Giscard d'Estaing, ale zatím měla daleko.

Evropská rada funguje jako strategický orgán, který je odpovědný za základní politická rozhodnutí a řešení závažných politických problémů. Z jejího jednání vycházejí podněty pro další rozvoj integračního procesu. Evropská rada rovněž iniciuje případné úpravy zakládajících smluv a prohlášení, která se týkají vnějších vztahů a společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Slouží jako fórum pro vrcholnou politickou diskuzi v krizových situacích a v případě potřeby se snaží pomáhat řešit případné spory a neshody mezi členskými státy.

Evropská rada vznikla na základě společného prohlášení zástupců členských států při jejich setkání v Paříži roku 1974. Do primárního práva EU (které zahrnuje veškeré mezinárodní smlouvy sjednané členskými státy) se začlenila po přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, Smlouva o EU (1992) Evropské radě stanovuje úkol vymezovat politický směr EU.

Evropská rada se nepodílí na právně zakotvených rozhodovacích mechanismech, její pokyny jsou z hlediska unijního práva legalizovány až potvrzením Rady EU. Jejimi výstupy jsou prohlášení nebo usnesení, která vyjadřují postoj hlav států a vlád ke konkrétnímu tématu. Po každém svém zasedání předkládá Evropská rada Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně informuje písemnou zprávou o pokroku, kterého EU dosáhla.³⁵

Stálým předsedou Evropské rady se stal v listopadu loňského roku bývalý belgický premiér Herman van Rompuy.

---

³⁵ *Evropská rada* [online]. 2010 [cit. 2010-1-4]. Dostupný z WWW: <<http://eu2009.cz/cz/about-the-eu/eu-institutions-and-bodies/european-council/evropska-rada-536/>>.

4.1 Vývoj Evropské rady

První summit zemí evropské šestky svolal prezident Charles de Gaulle v únoru 1961 do Paříže, aby prostřednictvím tohoto fóra získal podporu pro svou koncepci Evropské politické unie. Summit hlav států a vlád měl svým vysokým politickým mandátem přispět k prosazení francouzských představ. Summit byl uspořádán izolovaně od struktur Společenství, jelikož Francie nepodporovala nadnárodní rozměr ES. Jednání v Paříži, ale ani následující setkání o šest měsíců později v Bonnu nepřinesli francouzskému prezidentovi takovou podporu, jakou očekával. Země ES nesouhlasily s transformací nadnárodního Společenství do mezinárodní organizace a jejich nedůvěru k zájmům francouzů Westlake spojuje také se skepsí ohledně možné institucionalizace pravidelného setkávání hlav států a vlád.

Francie se neustále snažila zvětšit svůj vliv v ES a opakovaně navrhovala vytvořit Evropskou radu, ale ostatní země na základě obav z francouzské dominance opakovaně odmítaly.

K úspěšné kooptaci summitů do institucionální struktury ES nedošlo ani po setkání na nejvyšší úrovni a to u příležitosti oslav desátého výročí podpisu Smlouvy o EHS v květnu 1967 v Římě. Důvodem byla neefektivita jednání v průběhu ceremonie a přirozeně také probíhající politická krize. Přelom způsobilo až prosincové jednání nejvyšších představitelů v Haagu roku 1969. Summit v Haagu odblokoval integrační proces a tento pozitivní krok se odrazil také v diskusi o zahrnutí setkávání na nejvyšší úrovni do struktury Společenství. Navzdory vstřícnému postoji však byla institucionalizace summitu zase odložena.

Na setkání představitelů ES v Paříži roku 1972 a poté 1973 v Kodani Francie opakovala svůj návrh a tentokrát s mnohem lepším výsledkem. Text Závěrečného prohlášení z Kodaně definoval summity jako setkání konaná „kdykoliv to budou vyžadovat okolnosti, kdy bude nezbytný podnět, nebo kdy bude nutné poskytnout vodítko výstavby sjednocené Evropy...“.

Úvahy o založení nového orgánu byly v průběhu sedmdesátých let inspirovány zkušenostmi evropských politiků. Francie se snažila převést americkou zkušenost do Evropy, a proto svolala mimořádný summit v roce 1974. Na tento tzv. malý – „picnic summit“ navázal „velký summit“ v prosinci roku 1974.

V průběhu „velkého summitu“ se Francii podařilo přesvědčit ostatní země ES o výhodách začlenění této mezivládní instituce do jednacích mechanismů Společenství.

Téhož roku byla podepsána Pařížská deklarace, která nám definuje mechanismus setkávání Evropské rady. Jednání se měla odehrávat dvakrát v předsedající zemi Společenství a jednou na společné půdě v Bruselu. V souvislosti se zřízením nového orgánu země Beneluxu vyslovily požadavek legitimizovat stávající institucionální strukturu, což se vyřešilo příslibem přímých voleb do Evropského parlamentu.

Evropská rada zastřešila svým nejvyšším politickým mandátem celou institucionální strukturu Společenství a pomohla tím k obnovení politického dialogu do podoby obvyklé před přijetím Lucemburského kompromisu. Komise omezená krizí nebyla schopna definovat nové cíle a tento úkol nemohla plnit ani partikulárně rozčleněná Rada ministrů. Evropská rada se jevila jako ideální platforma pro hledání politické vůle a stanovování obecných integračních cílů. Setkávání na nejvyšší úrovni nabízelo řešení všech otázek, včetně těch, jejichž konsensus byl nedosažitelný na úrovni odborných Rad. Evropská rada projednáváním obecných zásad politického směřování efektivně bránila zablokování rozhodovacích orgánů.

Založení Evropské rady nepotvrdilo obavy spojené se zdvojením role Komise. Vazby těchto orgánů nebyly navzdory očekávání poznamenány konkurenčními vztahy, ba naopak vykazovaly vysokou úroveň koordinace a vzájemné informovanosti. Lepší vzájemné kontakty mezi novým orgánem a stávající institucionální strukturou podpořil také společný sekretariát Evropské rady s Radou ministrů.³⁶

4.2 Transparentnost Evropské rady

Radě velmi záleží na tom, aby výsledky její práce byly pro občany dosažitelné. Hlasování o legislativních návrzích, stejně jako výklad hlasování jsou nyní automaticky zveřejňovány.

Veřejnosti byl umožněn bezbariérový přístup k části dokumentů Rady a některé debaty probíhající v Radě jsou přenášeny audiovizuálními prostředky. Další kroky k otevřenosti zahrnují setkání s novináři a poskytování materiálů o tématech, o kterých se v Radě aktuálně vedou diskuse.

Tisková služba Rady ještě na závěr každého jejího zasedání vydává komplexní tiskové zprávy, které jsou k dispozici na vyžádání nebo prostřednictvím databází.³⁷

---

³⁶ PITROVÁ, A. *Institucionální struktura EU*. Praha : Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 25-27.

³⁷ ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 44.

4.3 Právomoci Evropské rady

4.3.1 Výkon pravomocí bez právní závaznosti

Od svého založení měla Evropská rada pouze volné určení svých pravomocí. V politických prohlášeních, jež se jí týkala, bylo za její hlavní (a jedinou) funkci určeno poskytování nezbytných podnětů pro rozvoj integrace. V současnosti je její pravomoc v čl. 4 pododstavci prvním Smlouvy o Evropské unii (SEU) vymezena takto: „Evropská rada dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje obecné politické směry tohoto rozvoje.“ Odráží to původní záměr při založení Evropské rady, kdy nejvýznamnější představitelé členských států s nejvyšší politickou autoritou a legitimitou mají mít právo rozhodovat, kam bude směřovat osud evropské integrace.

Rozhodnutí o strategickém směřování Unie - Evropská rada je původním zdrojem historických rozhodnutí o dalším vývoji integrace. V tomto pohledu se role Evropské rady nejvíce blíží jejímu funkčnímu zakotvení v SEU. Evropská rada je také hlavním orgánem rozhodujícím o rozšíření Unie. Na summitu v Kodani v roce 1993 byla definována tzv. Kodaňská kritéria, které obsahují podmínky pro zájemce o členství. Evropská rada též rozhoduje o započítání přístupových jednání s kandidátským státem (s ČR například v Lucemburku 1997) a schvaluje i uzavření těchto jednání (s ČR v Kodani 2002).

Finanční záležitosti - Od problémů, které probíhaly v 80. letech, summitu rozhodují o nejdůležitějších otázkách spojených s financováním Unie.

Zahraněční a bezpečnostní politika - Na každém summitu se hovoří o aktuálních událostech světové politiky, Evropská rada k nim vydává prohlášení, jež jsou přiložena k závěrům. Hlavy států a vlád potvrzují v určitých případech postoje Unie pro důležitá jednání obchodního charakteru, které mají zahraničněpolitický dopad. V rámci SZBP (2. pilíř) Evropská rada přijímá i právně závazné akty a také společné strategie. V bezpečnostně-obranné oblasti například Evropská rada schválila vytvoření Evropských sil rychlé reakce (Helsinky 1999).

Iniciátor nového obsahu integrace - Pokud se určité téma stane zajímavým pro vícero států, může ho summit Evropské rady zařadit do centra pozornosti Unie jako celku. Jako příklad můžeme uvést třeba sociální politiku (Štrasburk 1989), zaměstnanost (Lucemburk 1997) nebo boj proti terorismu (Brusel 2001). Na summitu v Lisabonu na jaře roku 2000 byl přijat program, jehož účelem je vytvořit z Unie do roku

2010 nejkonzurenceschopnější ekonomiku na světě, která by byla založená na znalostech (tzv. Lisabonský proces).

Koordinace hospodářské politiky - Lisabonský proces nemá být realizován pomocí zavazující legislativy, ale skrz otevřenou metodu spolupráce, kdy si členské státy navzájem vyměňují zkušenosti a rady a zároveň jsou přijímána doporučení s cílem zajistit hospodářská růst a také zaměstnanost. Odpovědnost za tato opatření má Evropská rada, každý rok v měsíci březen je jeden její summit věnován hodnocení ekonomické situace v Unii a diskuzi o krocích vedoucích k jejímu posílení. Tato pravomoc je také vymezena v čl. 99 odstavec 2 Smlouvy o Evropském společenství (SES) a v čl. 128 odstavec 1 SES.³⁸

4.4 Rozhodovací modalita

Rozhodovací procesy mají v Evropské radě mnoho všeobecně platných rysů. Podstatným prvkem rozhodovacího procesu je vzájemné propojování řešených otázek do „jednacích balíků“. Pouze hlavy států a vlád mohou požadavky a ústupky členských zemí, týkajících se politických oblastí, vzájemně „kompenzovat“. Velice podobně, jako tomu bylo u Jednotného evropského aktu, kdy se zavedení vnitřního trhu spojovalo s požadavky na zlepšení „hospodářské a sociální soudržnosti“, podařilo se Evropské radě v historii ES už několikrát posunout vývoj vztahů mezi členskými státy metodou „něco za něco“. Šéfové vlád přitom vždy museli obětovat mnoho času a úsilí, ale další vývoj Společenství, resp. Evropské unie, podstatně závisí na tomto způsobu jednání na nejvyšší úrovni, jak se to znovu ukázalo při jednáních o důležitých partiích Maastrichtské smlouvy o Evropské unii. Šéfové vlád se přitom musí i v rozporu s původním chápáním své role intenzivně zabývat také konkrétními formulacemi. Jejich pokusy omezit se jen na schvalování všeobecných politických směrnic neobstály před skutečnou potřebou. Až v „technických“ detailech se totiž naplno projeví politické kontroverze a až pak mohou být schválena konečná rozhodnutí.³⁹

4.4.1 Způsob rozhodování

Jako mezivládní orgán, rozhodující často v záležitostech nejvyšší důležitosti, rozhoduje Evropská rada v zásadě konsenzem. S rozhodnutím musí souhlasit všichni účastníci, zdržení hlasování zde není pojímáno jako hlas proti. Evropská rada jako orgán

³⁸ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 86-88.

³⁹ WEIDENFELD, W., WESSELS, W. *Evropská unie od A do Z*. Praha : Karolinum, 1997, s. 112.

s celkově neomezeným polem působnosti je vhodným fórem pro uzavírání vzájemných kompromisů, kdy státy spojí více záležitostí tak, aby konečný výsledek byl přijatelný pro všechny (tzv. balíčková metoda). Ve výjimečných případech může Evropská rada hlasovat kvalifikovanou většinou, pak tak ovšem činí jako Rada zasedající na úrovni hlav států a vlád.

Výsledky jednání Evropské rady jsou shrnuty v dokumentu, který všeobecně nazýváme Závěr předsednictví. Ten je právně nezávazný pro ostatní instituce Unie, ale vzhledem k silné legitimitě Evropské rady má značnou politickou váhu. V Závěrech jsou definovány obecné i konkrétní otázky, které jsou následně realizovány běžným legislativním procesem. Pokud má Evropská rada pravomoc přijmout rozhodnutí se závazným právním dopadem, vystupuje pod jinými názvy.⁴⁰

4.5 Předsednictví Evropské rady

„Předsednictví se odvozuje od předsednictví Rady EU. Po dobu svého půlročního předsednictví jedná předsedající stát jménem EU se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. Zástupce předsedajícího státu vede jednání Evropské rady. Lisabonská smlouva zavádí funkci předsedy Evropské rady s funkčním obdobím 2,5 roku a možností znovuzvolení dvakrát po sobě. Předsedu má volit i odvolávat Evropská rada. Jeho úkolem bude řídit politiku Evropské rady a zastupovat Unii v mezinárodních vztazích.“⁴¹

Zasedání Evropské rady je ovlivňováno institucí předsednictví, jež koordinuje zahraniční politiku a formuje legislativní proces Společenství. Stát, který zastává roli předsedy, neovlivňuje jen Evropskou radu, ale též zasedání oborových Rad ministrů a celou strukturu mezivládních výborů. Vzhledem k významu Evropské rady se instituce předsednictví nejvýrazněji projevuje právě na úrovni summitu. Předem stanovený členský stát během dvoudenního jednání naplňuje jeho obsah a moderuje projednávání programových bodů. Předseda Společenství samozřejmě určuje místo zasedání Evropské rady a získává možnost začlenit své priority do programu celého Společenství. Předsednictví proto představuje ten nejmocnější nástroj řízení chodu Společenství.

---

⁴⁰ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 86.

⁴¹ *Evropská rada* [online]. 2010 [cit. 2010-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/90/sekce/zakladni-informace/>>.

Silné postavení předsedající země se vyvíjelo postupně, ale k důraznějšímu využívání role předsedy došlo v rámci sedmdesátých let. Předsednictví bylo vždy předmětem zkoumání jak z hlediska pravomocí, tak po stránce přístupu k této instituci. Funkce předsedy Společenství podléhá rotaci bez ohledu na velikost nebo ekonomickou sílu členských zemí. Smlouvy garantují výměnu na postu předsedy vždy po šesti měsících a snaží se zohlednit rozdílnou efektivitu činnosti v průběhu letních a zimních měsíců. Dlouhodobě byla rotace předsednictví zajištěna vzestupným a poté sestupným následováním abecedního pořádku členských zemí, což umožňovalo střídavé zastávání úřadu v létě a v zimě (Článek 146 Smlouvy o ES). Rozšíření o Švédsko, Finsko a Rakousko v roce 1995 si vynutilo zohlednit několik úplně nových faktorů. Do společenství vstoupily neutrální země, změnil se poměr mezi malými a velkými členy a konečně bylo tedy nutné zabránit opakovanému držení úřadu nováčky. Důsledkem zcela nových skutečností byl rotační systém nahrazen přesně vypracovaným harmonogramem. Tento systém však navzdory snaze zajistit rovný přístup k instituci předsednictví vykazuje určité disproporce.⁴²

4.6 Vliv Evropské rady na jiné orgány EU

Při vzniku Evropské rady existovala obava, že působení tohoto grémia bude trvale porušovat původní institucionální rovnováhu Společenství. Z mnoha stran se očekávalo, že šéfové vlád zaujmou monopol Komise na iniciativu, že „degradují“ Radu ministrů na podřízenou komoru a dále zredukují i to málo práv, které má Evropský parlament. Vývoj Evropské rady ale vykazuje smíšenou bilanci. O otázkách ES, kterými se zabývají šéfové států a vlád osobně, de facto již předem rozhodují na základě materiálů předložených Komisí a Radou EU a často tak snižují význam smluvně stanovených pravidel postupu rozhodování na úroveň formálního „ratifikačního procesu“. Komise a hlavně její předseda díky působení Evropské rady upevnili svůj profil a statut, jelikož jsou v tomto vrcholném grémiu zastoupeni, a mohou tedy využít prohlášení Evropské rady jako nejvyššího mandátu pro své čtené aktivity v EU. Rozhodnutím Evropské rady se dále rozšířila práva Komise a to zejména v mezivládních procedurách týkajících se Evropské politické spolupráce, Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, jakož i spolupráce ministrů justice a vnitra.

Naproti tomu má způsob jednání Evropské rady negativní vliv na Evropský parlament. Jeho předseda sice může od určité doby přednést při zahájení každého

---

⁴² PITROVÁ, M. *Institucionální struktura Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 28-29.

zasedání Evropské rady stanovisko poslanců, ale vlastní smluvně zakotvená práva Evropského parlamentu vůči Radě EU zůstávají většinou „formální“, neboť o věci bývá často rozhodnuto v Evropské radě, takže Rada EU projevuje málo ochoty k dalšímu projednávání podle stanovených procedur ES.

Z hlediska ústavního práva je problematičtější postavení Evropské rady vně ústavního „checks and balances“, které je v Maastrichtské smlouvě výslovně potvrzeno: aktivity Evropské rady zůstávají mimo možné přezkoumání Soudním dvorem ES.⁴³

4.7 Vztah Evropské rady k jiným institucím

Evropská rada je vzhledem ke své charakteristice a postavení v institucionálním systému Evropské unie jen omezeně provázána s jinými orgány. Nejvíce je propojená s Komisí, jejíž předseda je členem Evropské rady. Zastoupení v Komisi je velice důležité, jelikož mnohé priority, která navrhuje Evropská rada lze uvést v život pouze prostřednictvím návrhového monopolu Komise. Předseda Komise též vyvažuje mezivládní přístup Evropské rady obhajobou zájmů Unie jako celku.

Rada ztratila vznikem Evropské rady jedinečnost na mezivládní straně. Evropská rada je také někdy pojmána jako nejvyšší úroveň Rady, která rozhoduje v těch případech, když se nedokáží ministři v Radě dohodnout. Mezi těmito institucemi však nepanuje vztah nadřízenosti a podřízenosti, je to Rada, která jako konečná instance schvaluje legislativní akty provádějící politická rozhodnutí Evropské rady. Rada připravuje program pro summitu a tak mají ministři do určité míry kontrolu nad projednávanou agendou, což je patrné zvláště po reformách ze Sevilly.

Parlament nemá velký vliv na fungování Evropské rady. Postupně získal právo být informován o jejích skutcích. Podle článku 4 odstavec 3 SEU podává Evropská rada Parlamentu zprávu po každém zasedání a každý rok pak písemnou zprávu o pokroku, kterého Unie dosáhla. Od roku 1988 má předseda Parlamentu právo vystoupit na počátku každého summitu a informovat Evropskou radu o postojích Parlamentu k navrhované agendě. Po svém vystoupení musí jednání bezprostředně opustit. Jelikož Evropská rada většinou působí mimo rámec smluv, nachází se i mimo jurisdikci Soudního dvora a její rozhodnutí tím nemůžou být přezkoumána soudní cestou.⁴⁴

---

⁴³ WEIDENFELD, W., WESSELS, W. *Evropská unie od A do Z*. Praha : Karolinum, 1997, s. 112-113.

⁴⁴ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 91.

5 RADA EVROPSKÉ UNIE

Rada Evropské unie (dále jen Rada EU) je jedním z nejdůležitějších orgánů EU. Do doby, než vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, což bylo 1. listopadu 1993, se nazývala Rada ministrů. Zodpovědností Rady ministrů je rozhodovat v oblastech politiky a legislativy. Rada ministrů je vlastním politickým rozhodovacím orgánem EU. Stanovuje hlavní směry, kam by se měla ubírat politika EU, nestanoví-li je Evropská rada. Je pravda, že některé z těchto pravomocí vlastní i Evropská komise či Evropský parlament, avšak s pravomocemi Rady ministrů nejsou pravomoci těchto orgánů srovnatelné. V podstatě všechny návrhy týkající se citlivých politických otázek či legislativy musí být schváleny Radou EU. Rada EU schvaluje veškeré legislativní akty EU.⁴⁵

Těmito legislativními akty rozumíme směrnice, nařízení, rozhodnutí, usnesení, rezoluce a další závazné předpisy, jimiž se všichni řídí. Každý stát má v Radě určitý počet hlasů v závislosti na velikosti, počtu obyvatel i tradici – pro případy, kdy se rozhoduje kvalifikovanou většinou. Všechna důležitá rozhodnutí Rady jsou však jednomyslné kompromisy. Na tomto kolbišti se střetávají zájmy malých a velkých zemí, zemí bohatých a chudých, severních a jižních, tradičně ochranářských a liberálních, sveřepě centralistických a uvolněně federativních, zemí se silnou nebo naopak slabou tradicí státní správy, zemí dbalých silné měny a těch, kterým to je jedno. Přes všechny tyto rozpory to musí nějak fungovat. Ti, kdo se scházejí v paláci na Schumanově kulatém náměstí v Bruselu, musejí umět prosazovat svou, ale také ustoupit a umožnit kompromis. Proto politikové a hlavně celý bruselský diplomatický aparát dbá na to, aby ničí zájmy nebyly dlouhodobě poškozovány, aby systém fungoval vyváženě vůči všem a aby krátkodobé prohry byly vyvažovány výhodami. Unie bude fungovat tak dlouho, dokud se bude dařit tyto rozpory překonávat převládajícím pocitem solidarity, sdíleným přesvědčením, že všichni usilují o stejný nebo aspoň podobný osud.⁴⁶

Nejdůležitější je Rada EU pro všeobecné záležitosti, skládající se z ministrů zahraničí. Tato Rada projednává záležitosti týkající se koordinace a iniciování politických záležitostí, vnějších politických vztahů a v neposlední řadě se často zabývá záležitostmi, které jsou z jakéhokoliv důvodu politicky velmi citlivé. Další více sektorové záležitosti jsou pak projednávány v jiných radách, složených z odborně

⁴⁵ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 30.

⁴⁶ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999, s. 36-37.

příslušných ministrů, jako například z ministrů zemědělství, energetiky, životního prostředí atd.⁴⁷

Celkem existuje devět rad různého složení:

- Obecné záležitosti a vnější vztahy,
- Hospodářství a finance,
- Spravedlnost a vnitřní věci,
- Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele,
- Konkurenceschopnost,
- Doprava, telekomunikace a energie,
- Zemědělství a rybolov,
- Životní prostředí,
- Vzdělání, mládež a kultura.⁴⁸

Obr. 2: Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy⁴⁹

Místem zasedání Rady EU je Brusel, s výjimkou měsíce dubna, června a října, kdy se zasedání Rady konají v Lucemburku. Radu můžeme charakterizovat současně jako nadnárodní i mezivládní organizaci. Na každém zasedání Rady se setkávají zástupci členských států, obvykle ministři, kteří jsou odpovědni svým národním parlamentům a veřejnému mínění v zemích, které reprezentují. V současné době se koná přes 25 různých typů pravidelných zasedání Rady: všeobecné záležitosti (ministři

⁴⁷ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 31.

⁴⁸ *Rada Evropské unie* [online]. Brusel : Evropská unie, 2009 [cit. 2010-2-1]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutions/inst/council/index_cs.htm>.

⁴⁹ *Rada Evropské unie* [online]. Brusel : Evropská unie, 2009 [cit. 2010-2-1]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutions/inst/council/index_cs.htm>.

zahraničních věcí), ekonomika, finance a zemědělství mají zasedání jednou měsíčně, ostatní jako doprava, životní prostředí a průmysl zasedají 2-4krát ročně.⁵⁰

5.1 Struktura Rady Evropské unie

Rada ministrů se v současné době stejně jako další orgány pohybuje v mantinelech daných Evropskou radou, což vylučuje vznik politické krize srovnatelné s událostmi z šedesátých let. Náročnost jednání v Radě ministrů vychází z jejich zakládajících principů. V první řadě je to reprezentace národnostního kritéria, spočívající v rovném zastoupení všech členských států. Následně se jedná o princip odbornosti, který má za následek vznik tzv. resortních rad. Původně se Rada skládala pouze z ministrů zahraničních věcí s kompetencí ve všech oblastech. Tomuto historicky prvnímu uskupení Rady ministrů odpovídá tzv. všeobecná rada, působící především na poli mezinárodních vztahů. Postupem času si ale nárůst projednávané agendy vyžádal vznik samostatných odborných zasedání.⁵¹

5.1.1 Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC)

Členové této Rady jsou ministři zahraničí nebo ministři pro evropské záležitosti. V rámci prvního okruhu působnosti se zabývá přípravou summitů Evropské rady, dále všeobecnými institucionálními či administrativními otázkami Unie. Je zodpovědná za horizontální koordinaci politik a správce ostatních Rad a vnitřních organizačních jednotek Rady. Při oddělených setkáních je předmětem jejich jednání téma vnějších vztahů, především SZBP, EBOP či humanitární pomoci.⁵²

5.1.2 Rada pro ekonomické a finanční záležitosti (ECOFIN)

Členství odvisí od projednávaných otázek, střídají se ministři financí a hospodářství. Tato Rada pokrývá množství oblastí, včetně problematiky finančních trhů a pohybu kapitálu, kontroly rozpočtové politiky a veřejných financí členských států, koordinace hospodářské politiky či obchodní vztahy se třetími zeměmi. Každoročně schvaluje, společně s Parlamentem, rozpočet Unie. Mezi hlavní záležitosti Rady patří otázky spojené s eurem, v těchto případech však hlasují pouze země, které přijaly společnou měnu. Tyto země se pak neformálně scházejí den před zasedáním Ecofinu

⁵⁰ ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 39-40.

⁵¹ PITROVÁ, A. *Institucionální struktura EU*. Praha : Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 31.

⁵² ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 61-62.

v rámci uskupení zvaného Euroskupina. V roce 2006 se takových zasedání konalo deset.⁵³

5.1.3 Rada pro justici a vnitřní věci (JHA)

Zde se setkávají ministři vnitra, popřípadě ministři spravedlnosti. Oblast justice a vnitřních věcí původně celá spadala pod třetí pilíř, avšak následujícími smluvními změnami se stále více záležitostí přesunulo do pilíře prvního. Rada si samozřejmě ponechává svou pravomoc pro předmětné otázky v obou pilířích. Ve vybraných záležitostech se hlasování neúčastní ministři, jejichž země neparticipuje na daném projektu. V roce 2006 se konalo pět zasedání.⁵⁴

5.1.4 Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO)

„Úkolem Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele je zvýšit životní úroveň a kvalitu života občanů. A to především pomocí kvalitních pracovních míst a vysokou úrovní sociální ochrany, ochranou zdraví či spotřebitelských zájmů a zajištěním rovných příležitostí pro všechny občany EU. Rada se skládá z ministrů odpovědných za zaměstnanost, sociální politiku, ochranu spotřebitele, zdraví a rovné příležitosti. Setkávají se přibližně čtyřikrát ročně“.⁵⁵

5.1.5 Rada pro konkurenceschopnost (COMP)

Rada pro konkurenceschopnost vznikla sloučením Rady pro vnitřní trh, Rady pro průmysl a Rady pro výzkum. Zasedají zde především ministři průmyslu. Funkční vnitřní trh je jednou z mnoha priorit Unie a Rada pokrývá množství otázek, mimo jiné problémy volného pohybu zboží a služeb, obchodního práva, práva hospodářské soutěže nebo práva duševního vlastnictví. Rada převážně podporuje podnikatele na střední či malé úrovni. Význam výzkumu pro konkurenceschopnost je zásadní, Unie proto usiluje o stále širší podporu těchto aktivit. V roce 2006 se konalo šest zasedání, z toho dvě byla dvoudenní.⁵⁶

---

⁵³ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 62.

⁵⁴ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 62.

⁵⁵ *Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele* [online]. 2010 [cit. 2010-2-9]. Dostupný z WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/employment-social-policy-health-and-consumer-affairs-council/zamestnanost--socialni-politika--zdravi-a-ochrana-spotrebitela-665/>>.

⁵⁶ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 62-63.

5.1.6 Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku (TTE)

Zastoupení této Rady odvisí od projednávaných otázek, většinou jsou to ministři dopravy. Cílem Rady je zajistit efektivní propojení členských států v dopravě, energetice i komunikačním sektoru, což je nezbytná podmínka pro zdárné fungování jednotného trhu. Její role je hlavně koordinační, až na výjimky. Pod tuto Radu formálně spadají i aktivity v rámci Euratomu.⁵⁷

5.1.7 Rada pro zemědělství a rybolov (AGFISH)

Tato rada se skládá z ministrů zemědělství a rybolovu a z Evropských komisařů odpovědných za zemědělství a rozvoj venkova, rybolov a námořní záležitosti, ale též zdraví. Rada se zabývá především regulací trhů, organizací produkce, zjišťováním dostupných zdrojů, zlepšováním horizontálních struktur a rozvojem venkova.⁵⁸

5.1.8 Rada pro životní prostředí (ENV)

Scházejí se zde ministři životního prostředí. Svými rozhodnutími usiluje o zajištění vysoké kvality životního prostředí a udržitelný rozvoj hospodářství. Jedná také o pozici Unie k ochraně životního prostředí na mezinárodní úrovni.⁵⁹

5.1.9 Rada pro vzdělání, mládež a kulturu (EYC)

Zde se scházejí ministři školství, kultury a komunikací. Jelikož pravomoci Unie, jenž tato Rada má jsou minimální, omezuje se její činnost na vytvoření rámce pro spolupráci mezi státy a zavádění podpůrných opatření, jako jsou například výměnné pobyty studentů. V roce 2005 se konala tři zasedání.⁶⁰

5.2 Vnitřní organizace Rady

V předchozí kapitole bylo přiblíženo horizontální členění Rady na ministerské úrovni. Rada se ovšem dělí i vertikálně, jednotlivé formace Rady tvoří její nejvyšší stupeň. Při jejich rozhodování jim pomáhají další dva stupně zastupující zájmy členských států.

---

⁵⁷ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 63.

⁵⁸ *Rada Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-2-9]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/98/sekce/zakladni-informace/>>.

⁵⁹ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 63.

⁶⁰ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 63.

Potřebnou kontinuitu činnosti Rady zajišťuje stálý Generální sekretariát Rady a rovněž Výbor stálých zástupců. Generální sekretariát s různými generálními ředitelstvími a s vlastní právní službou pomáhá státu, který zrovna Radě předsedá v organizování činnosti Rady, zajišťuje překlady dokumentů ze zasedání do všech úředních jazyků EU a jejich distribuci.⁶¹

5.2.1 Spolupráce Generálního sekretariátu s předsednickým státem

„Generální sekretariát podporuje činnost předsednictví jak v rámci přípravných orgánů, tak i na zasedání rad, včetně Evropské rady. Složka k jednotlivým spisům je většinou zakládána v návaznosti na návrh právního aktu či sdělení od Evropské komise. V prvním případě je text detailně diskutován příslušnou pracovní skupinou a předsednictví následně připraví kompromisní návrh. Ve druhém případě je text nejdříve podroben analýze ze strany předsednictví, které poté připraví návrh závěrů nebo prohlášení Rady a předloží k diskuzi pracovní skupině. Všechny tyto texty jsou připravovány ve spolupráci s Generálním sekretariátem Rady, který rovněž vypracovává zprávy a záznamy pro COREPER a Radu. Mezi další úkoly Generálního sekretariátu Rady patří zajišťovat komunikaci, rozesílat dokumenty, pozvánky a programy zasedání. Striktně je uplatňována zásada transparentnosti – umožnit evropským občanům sledovat práci Rady EU do nejmenších detailů. Generální sekretariát Rady rovněž napomáhá předsednictví ve vztazích s dalšími evropskými institucemi, zejména s Evropským parlamentem a Komisí, se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi. Všechna tisková prohlášení i audiovizuální dokumentaci připravuje rovněž Generální sekretariát Rady, který organizuje i společenské akce předsednictví konané na půdě Rady – recepce, obědy či večeře pro ministry. Stručně řečeno, Generální sekretariát Rady poskytuje předsednictví nepostradatelné služby“.⁶²

Výbor stálých zástupců (COREPER) připravuje všechna zasedání Rady politicky, jakmile jsou jednotlivé body jednacího pořadu v závěrečné fázi odborně posouzeny v početných pracovních skupinách Rady v součinnosti s úředníky Komise EU a vlád členských států.⁶³

---

⁶¹ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 32.

⁶² *Role Generálního sekretariátu Rady EU a jeho spolupráce s předsednickým státem* [online]. Akademický bulletin, 2009 [cit. 2010-2-16]. Dostupný z WWW: <<http://abicko.avcr.cz/cs/2009/03/05/>>.

⁶³ KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999, s. 32.

5.3 Vývoj Rady ministrů

Všechna tři zakládající Společenství disponovala samostatnou Radou ministrů, což paralelně vytvářelo Radu ESUO, Radu EUROATOM a Radu EHS. Ke sloučení těchto tří orgánů došlo na základě Slučovací smlouvy, která založila jednotnou Radu ministrů s kompetencí pro všechna tři Společenství. Vliv Rady vytvořené jako protiváha nadnárodního úřadu zásadně posílil v průběhu šedesátých let, kdy Lucemburský kompromis umožnil členským státům použití práva veto. Možnost vetovat kterýkoliv bod jednání poznamenala nejen dynamiku sjednocení, ale vychýlila také celou institucionální strukturu směrem k dominanci mezivládního prvku. Postavení Rady v roce 1996 též upevnilo Prohlášení o vztazích mezi Radou a Komisí.

Dominantní vliv Rady zmírnil až Jednotný evropský akt, který opětovně zavádí většinové hlasování v sektoru společného trhu. Zavedením tzv. spolupracující a ve Smlouvě o EU následně také tzv. spolurozhodující procedury ztratila Rada své monopolní postavení v procesu přijímání rozhodnutí. Ztráta převahy mezivládního rozměru byla kompenzována vznikem 2. a 3. pilíře.⁶⁴

5.4 Pravomoci Rady Evropské unie

Rada je vlastním zákonodárným orgánem EU. Rada na Komisi může přenášet provádění aktů, které přijala. Ale též si může vyhradit právo vykonávat tyto prováděcí pravomoci přímo sama. K tomu může vydat pravidla a zásady, na nichž se předem na návrh Komise a po obdržení stanoviska Evropského parlamentu jednomyslně usnesla. Skládá se ze zástupců členských států, které jejím prostřednictvím uplatňují v ES svůj národní vliv. Pokud státy mohou ovlivňovat obsah komunitárního práva prostřednictvím Rady, mohou být tyto národní zájmy vnášeny bezprostředněji, než by tomu bylo při vydávání právních předpisů přímo voleným parlamentem. Rada je sice orgánem ES a nikoliv prodlouženou rukou členských států, nicméně je přirozené, že v ní národní zájmy hrají velkou roli. Zasedání Rady je povětšinou svědectvím toho, jak těžké je nalézt kompromis v případě vzájemně si odporujících národních zájmů.⁶⁵

---

⁶⁴ PITROVÁ, A. *Institucionální struktura EU*. Praha : Mezinárodní politologický ústav, 2001, s. 30.

⁶⁵ JANKŮ, M., SVOBODOVÁ, A. *Evropská unie, Evropské právní prostředí*. Praha : Computer Press, 1999, s. 24-25.

5.4.1 Legislativní pravomoc

Rada je hlavní legislativní institucí Unie, obecné legislativní akty schvaluje jedním z několika rozdílných způsobů hlasování podle jejich právního základu. Rada je v prvním pilíři obecně oprávněna přijmout právní akt pouze na návrh Komise, ta ve výjimečných situacích může konat zcela samostatně nebo na návrh členského státu. Podle čl. 208 SES má Rada právo prostou většinou požádat Komisi o předložení návrhů, které Rada považuje za vhodné. Komise není povinna takový návrh podat, ovšem z důvodů dodržování zásad dobrých vztahů tak většinou činí. Rada a její podněty na základě čl. 208 SES jsou pro Komisi velice častým zdrojem inspirace pro podávání návrhů. Která z procedur bude použita při přijímání legislativního návrhu, je určeno právním základem návrhu. Rada je zapojena do všech procedur, v každé má přítom právo veta. Této procedury, kdy Rada schvaluje akty pouze na návrh Komise bez ingerence ostatních institucí je využíváno v záležitostech, které patří pro členské státy mezi politicky nejcitlivější, popřípadě kde je činnost Unie pouze koordinační a poradní. Jedná se např. o akty vydané na základě čl. 26 SES (určení společného celního sazebníku), čl. 45 SES (svoboda usazování a činnosti související s výkonem veřejné moci), čl. 57. odst. 2 SES (pohyb kapitálu z a do třetích zemí), čl. 133 odst. 2 SES (provádění společné obchodní politiky), čl. 151 odst. 5 SES (doporučení v oblasti kultury). Na základě třetí odrážky čl. 202 SES může Rada delegovat pravomoci v ní přijímané legislativně na Komisi, a to za podmínek, které určí Rada. Na výkon přenesené pravomoci Komisí Rada dohlíží pomocí systému výboru, který nazýváme komitologie.⁶⁶

5.4.2 Koordinace hospodářských politik členských států

Tato pravomoc odpovídá první odrážce čl. 202 SES a je spíše formálního charakteru. Rada je oprávněna přijímat jen nezávazná opatření doporučující spolupráci mezi státy. V praktické rovině je výkon ustanovení prováděn v rámci realizace cílů Hospodářské a měnové unie. Členské státy mají směřovat své hospodářské politiky tak, aby napomáhaly k dosažení cílů Unie definovaných v čl. 2 SES, přitom je důležité, aby se plnily zásady plynoucí z čl. 4 SES (otevřené tržní hospodářství s volnou soutěží). K plnění závazku Rada přijímá na základě čl. 99 odst. 2 SES kvalifikovanou většinou návrh hlavních směrů hospodářských politik členských států i Unie, které jsou prodiskutovávány v Evropské radě, v konečné fázi Rada vydá doporučení vymezující

⁶⁶ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 76.

hlavní směry. Rada má nástroje, jak pomoci k dosažení stanovených cílů, ale i možnosti sankcí, pokud státy své závazky neplní, především u povinnosti vyvarovat se nadměrného deficitu veřejných rozpočtů. Unie se snaží o řešení problémů hospodářského růstu a zaměstnanosti pomocí úzkého provázání činností Rady EU, Evropské rady, Komise i členských států v rámci tzv. Lisabonské strategie.⁶⁷

5.4.3 Právomoci vůči ostatním institucím Unie

Členské státy mají zájem udržet si kontrolu nad složením ostatních orgánů Unie, což jim dává možnost částečně ovlivňovat činnost těchto orgánů. Konkrétně Rada takto zasahuje do činnosti téměř všech dalších orgánů Unie, tedy s výjimkou Parlamentu. Rada po dohodě s předsedou Komise přijímá seznam kandidátů na místa komisařů a poté, co je schválí v Parlamentu, jmenuje kvalifikovanou většinou celou Komisi. Po konzultaci s Parlamentem má stejnou pravomoc i u členů Účetního dvora. U Komise a generálních advokátů ESD je Rada oprávněna změnit jednomyslně jejich počet. Kvalifikovanou většinou určuje výše platů, náhrad a důchodů členů Komise a všech funkcionářů Soudního dvora. Ovlivňovat vnitřní činnost jiných orgánů může Rada i díky nutnosti jejího souhlasu s přijetím nebo změnami jednacích řádů některých institucí. V případě soudního systému Unie Rada může po konzultaci s Parlamentem a na návrh Komise či ESD jednomyslně zřídit soudní komory pro zvláštní oblasti. Předseda Rady se účastní zasedání Rady guvernérů ECB a může jí předkládat návrhy k projednání. V neposlední řadě má Rada kontrolní pravomoc vůči činnosti ostatních orgánů skrz svou pozici privilegovaného žalobce při podání žalob na nečinnost (čl. 232 SES) a neplatnost (čl. 230 SES).⁶⁸

5.4.4 Rozpočtová pravomoc

Rada spolu s Parlamentem přijímá každoroční rozpočet Unie, má přitom poslední slovo při určení struktury povinných výdajů. Rada podrobněji souvisí s částí rozpočtu věnované analýze rozpočtové pravomoci Parlamentu.⁶⁹

---

⁶⁷ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 76-77.

⁶⁸ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 77-78.

⁶⁹ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 78.

5.4.5 Právní moc v druhém a třetím pilíři

Na rozdíl od legislativních postupů v rámci prvního pilíře nebo přijímání rozpočtu, v případě druhého a třetího pilíře je pozice Rady dominantní. Je to logické vzhledem k mezivládní povaze těchto pilířů, které řeší problematiku dotýkající se jádra suverenity každé země. Rada obecně dbá na dodržování zásad SZBP vyjmenovaných v čl. 11 odst. 1 SEU. Na základě obecných směrů stanovených Evropskou radou přijímá Rada rozhodnutí nezbytná pro vymezení a provádění SZBP. Mezi tato rozhodnutí patří zejména společné akce a společné postoje. Povětšinou se hlasuje jednomyslně, ale je možné uplatnit zásadu konstruktivní neúčasti, podle které pokud se stát zdrží hlasování, není povinen předmětné rozhodnutí provádět (čl. 23 odst. 1 SEU). Ve výjimečných situacích je možné hlasovat kvalifikovanou většinou. Generální tajemník Rady, vysoký představitel pro SZBP přispívá velkou částí k formulování, přípravě a provádění rozhodnutí a tak napomáhá Radě v její úloze v této oblasti. Může také jménem Rady na žádost předsednictví vést politický dialog se třetími stranami.

Také ve třetím pilíři je Rada nejvýznamnějším orgánem a má rozhodující pravomoci. Podle čl. 34 odst. 2 SEU Rada přijímá opatření a podporuje vhodnou formou a vhodnými postupy policejní a soudní spolupráci v trestních věcech. V témže článku jsou uvedeny i formy opatření, které Rada může na návrh Komise nebo členského státu přijímat: jedná se o společné postoje, rámcová rozhodnutí, rozhodnutí a úmluvy. Hlasuje se zde jednomyslně, ale opatření provádějící rozhodnutí v třetím pilíři jsou přijímány kvalifikovanou většinou, které je stejně jako u SZBP vyšší než běžná kvalifikovaná většina.

Jestliže je nezbytné k realizaci cílů obou pilířů uzavřít dohodu s jinými státy nebo mezinárodními organizacemi, může Rada zmocnit předsednictví k jednání o uzavření takovéto mezinárodní smlouvy. Smlouvy jsou uzavírány Radou, rozhoduje se o nich jednomyslně a zavazují ostatní instituce Unie.⁷⁰

5.5 Úkoly a způsob práce Rady Evropské unie

Jak již bylo zmíněno, Rada EU je legislativní (zákonodárny) orgán Unie. Rozhoduje o předložených návrzích zákonů, jež může v EU předkládat pouze Evropská Komise, jelikož jen ona má právo zákonodárné iniciativy. Rada posléze zpracuje vyhlášky a směrnice, které jsou závazné pro všechny členské státy. Od Maastrichtské

⁷⁰ ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : LINDE – Právnické a ekonomické, 2007, s. 78-79.

smlouvy z roku 1993 už ovšem Rada není výlučným zákonodárným orgánem. Na legislativním procesu se podílí i Evropský parlament, který s Radou při tvorbě evropského zákonodárství intenzivně spolupracuje. V některých oblastech má Rada bez souhlasu Evropského parlamentu naprosto svázané ruce.⁷¹

5.6 *Předsednictví v Radě EU*

Členské státy se střídají v předsednictví Rady pravidelně, a to v šestiměsíčních intervalech: leden až červen a červenec až prosinec. Význam této funkce se stále zvětšuje vzhledem k rozšiřujícím se pravomocím Evropské unie.⁷²

Předsedající země hlavně připravuje a řídí všechna zasedání, vypracovává přijatelné návrhy kompromisů a hledá věcná řešení problémů předložených Radě a také se snaží zajistit důslednost a kontinuitu rozhodovacího procesu.⁷³

V souvislosti s otázkou transparentnosti a zjednodušení institucionální soustavy je velice pravděpodobně nejvýznamnějším problémem plánovaná reforma předsednictví EU. Je tvrdou skutečností, že dosavadní model půlroční rotace členských zemí se vyznačuje určitou nerovnováhou v reprezentaci. To pak způsobuje kolísání vlivu EU ve světě a změnu vnitřních operačních kapacit na půdě evropských institucí. Zároveň se však jedná o schéma charakteristické svou kompaktností.

Předsedající členská země vede nejenom zasedání summitu Evropské rady, ale řídí veškeré formace Rady včetně Rady ministrů zahraničních věcí v rámci SZBP. V rámci vymezeného šestiměsíčního úseku jí podléhá i COREPER a jemu podřízené výbory. Tento systém díky kompaktnímu působení institutu předsednictví je schopen propojit rovinu iniciátora a realizátora.

Předseda EU je tak schopen nejenom definovat svůj zájem, ale též jej prosadit na úrovni Rady, respektive jejích sektorových formací. Případně může podporovat položky legislativního procesu, které jsou odpovídající zvolené koncepci. Kromě toho úřadující země disponují nástroji, jak ozřejmit své priority a tím i priority EU ve vztahu k vnějšímu prostředí. Nevýhodou dosavadního systému je přirozeně krátký časový úsek vyhrazený jedné předsedající zemi a riziko, že navzdory přijatým opatřením na sebe nemusí programy po sobě jdoucích států navazovat.

⁷¹ MIKEŠÍK, A., VOŠAHLÍK, J. *Malá encyklopedie EU*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1997, s. 151.

⁷² ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 40.

⁷³ *Instituce Evropské unie*. Praha : Delegace evropské komise v České republice, 2002, s. 17.

Země předsedající na úrovni sektorových rad ministrů neovlivňuje jen konkrétní předlohu, ale také další návrhy související se zvolenou koncepcí řešení. Otázka identifikace s předsedajícím je tak sporná nejen ve vztahu k zahraničí, ale i dovnitř směrem k občanům EU. (viz příloha č. I.).⁷⁴

V některých zemích o návrhu Ústavní smlouvy rozhodovaly národní parlamenty, v jiných byla k rozhodování vypsána referenda, jinde k rozhodování o této smlouvě ani nedošlo. Proces ratifikace skončil poté, co ústavní smlouvu v referendech odmítla Francie a posléze Nizozemí. Po tomto odmítnutí následovalo rok a půl dlouhé vyčkávání, které přerušilo až německé předsednictví v roce 2007, které přišlo s návrhem Reformní smlouvy, která by převzala podstatnou část textu neratifikované Ústavní smlouvy a zapracovala ji do stávajících základních smluv EU.⁷⁵

5.6.1 Změny v předsednictví podle Lisabonské smlouvy

Instituce předsednictví v Radě EU získala po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost dne 1. prosince 2009 svoji novou podobu. Mezi největší inovace patří zavedení dvou nových vysokých postů EU, a to funkce stálého předsedy Evropské rady, který převezme od předsednického státu funkci organizace práce Evropské rady a reprezentace Unie navenek, a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Předsednictví jednotlivých složení Rady EU s výjimkou složení Rady pro zahraniční věci budou nadále zajišťovat zástupci členských států EU, a to na základě systému rotace ustaveného rozhodnutím Evropské rady. Těmito změnami se Unie snaží dosáhnout větší koherence a kontinuity činnosti Rady EU.⁷⁶

5.7 Rozhodovací procedury v Radě EU

Na rozdíl od Komise a Parlamentu, které mohou být označeny za nadnárodní orgány, Rada v sobě kombinuje prvky nadnárodního a mezivládního rozhodovacího přístupu. Určitá rozhodnutí Rada přijímá jednomyslně, tedy na mezivládní úrovni, jiná kvalifikovanou většinou nebo prostou většinou, kdy se Rada chová jako nadnárodní orgán. V zásadě můžeme říci, že většině hlasování předchází zevrubná diskuse, jejímž

⁷⁴ PLECHANOVÁ, B. *Reformní procesy a institucionální změna*. Praha : Karolinum, 2006, s. 94-96.

⁷⁵ *Smlouva o ústavě pro Evropu* [online]. 2010 [cit. 2010-4-16.]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Smlouva_o_Ústavě_pro_Evropu>.

⁷⁶ *Předsednictví v Radě Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/casto-kladene-dotazy/default.htm>>.

cílem je dosáhnout kompromisního řešení a získat souhlas co největšího počtu členských zemí. Solidarita všech členských států je hlavní zásadou, kterou se řídí nejenom diskuse, ale i hlasování v Radě EU. Rozhodování Rady EU úzce souvisí s předsednictvím v Radě. Předsednická země totiž svolává a řídí veškerá zasedání Rady, připravuje akceptovatelné kompromisy, nachází pragmatické řešení k problémovým tématům diskusí v Radě a dohlíží na to, aby rozhodování Rady bylo dlouhodobě konzistentní a kontinuální.⁷⁷

Na rozdíl od Komise, která má monopol navrhnout právní normy pouze v rámci prvního pilíře, Rada rozhoduje v rámci všech tří pilířů.⁷⁸

5.7.1 Hlasování jednomyslně

V některých zvláště citlivých oblastech, jako je společná zahraniční a bezpečnostní politika, daně, azylová a imigrační politika, musí být rozhodnutí Rady jednomyslné. Jinými slovy, každý členský stát má v těchto oblastech právo veta.⁷⁹

Jednomyslně musí Rada přijímat akty jen v určitých oblastech, které jsou stanoveny smlouvami. V rámci pilíře je to především opatření proti diskriminaci, sociálních opatření při využívání volného pohybu osob, některých hospodářských směrnic, regionálních strukturálních a sociální fondů atd. Jednomyslnost je také základním pravidlem pro rozhodování Rady v rámci druhého a třetího pilíře, kdy pro jednání Rady mohou návrhy podávat především členské státy a kde tuto pravomoc nemá nebo jen v omezené míře Komise.

Amsterdamská smlouva našla kompromis i pro uplatnění veta a možnost přijímat zásadní rozhodnutí i při požadavku jednomyslnosti tím, že umožnila konstruktivní abstenci. Podle ustanovení odstavce 3 čl. 205 SES přijetí jednomyslného usnesení obecně nebrání, zdrží-li se nejvýše jedna třetina přítomných nebo zastoupených členů Rady hlasování. Zastoupení je podle čl. 206 SES omezeno tím, že každý přítomný člen Rady může zastupovat jen jednoho jiného člena (stát) Rady.⁸⁰

5.7.2 Hlasování kvalifikovanou většinou

Tento způsob hlasování je pravděpodobně nejpoužívanějším. Členské země mají pro tento účel přidělen odpovídající počet hlasů, jejichž množství je určeno na základě

⁷⁷ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, s. 46.

⁷⁸ KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie – Historie a současnost ekonomického prostředí*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004, s. 56.

⁷⁹ *Jak funguje Evropská unie*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, s. 20.

⁸⁰ PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, s. 48-49.

politického a hospodářského vlivu jednotlivých zemí. Po každém rozšíření z toho důvodu probíhá nové rozdělení hlasů, které má vliv na utváření koalic mezi členskými státy. Hladina kvalifikované většiny je již od šestičlenného Společenství ustálena na 70 % z celkového objemu hlasů v Radě. V drtivé většině případů Rada rozhoduje na podnět Komise. Rada ale může jednat také na svůj vlastní podnět, což je procedurálně ztíženo. Schválení předlohy je v takovém případě podmíněno minimálním počtem souhlasících zemí. V souvislosti s hlasováním kvalifikovanou většinou se vyvíjel útvar blokační menšiny, což je hodnota, která přesně odpovídá zbývajícím 30 % hlasů. Blokační menšina měla svůj zásadní význam v době vzniku Společenství. Při současném rozložení hlasů se blokační menšina může vytvářet z velkého množství koalic, a proto ztrácí původní význam.⁸¹

Rozhodování kvalifikovanou většinou se užívá zejména v zemědělství, dopravě, rybolovu a životním prostředí, v oblasti vnitřního trhu a v dalších, především hospodářských otázkách.⁸²

5.7.3 Hlasování prostou většinou

Při hlasování tímto způsobem má každý stát po jednom hlasu a hlasy jsou stanoveny tak, aby velké země nemohly přehlasovat země malé.

Tímto systémem se zaručuje, že čtyři velké země nemohou přehlasovat ostatní menší země a menší země mohou naopak prosadit svůj návrh jen tehdy, mají-li na své straně nejméně jednu velkou zemi.

V praxi se Rada snaží sporné věci natolik předjednat, aby nedocházelo k těsnému hlasování.⁸³

Evropskou radu jakožto politický orgán Evropské unie nelze zaměňovat s Radou EU (Radou ministrů), která je legislativním a výkonným orgánem Evropské unie.

5.7.4 Změny v rozhodování podle Lisabonské smlouvy

Hlasování smlouva definuje novým způsobem. Lisabonská smlouva zakládá hlasování kvalifikovanou většinou na principu dvojité většiny: aby mohla být rozhodnutí Rady EU přijata, musí získat podporu 55 % členských států, které musí zároveň představovat alespoň 65 % populace EU.

⁸¹ PITROVÁ, M. *Institucionální struktura Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 1999, s. 38-39.

⁸² PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000, s. 47.

⁸³ KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie – Historie a současnost ekonomického prostředí*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004, s. 57.

Počet oblastí, ve kterých bude Rada EU rozhodovat hlasováním kvalifikovanou většinou, je Lisabonskou smlouvou rozšířen do dalších více než 40 oblastí politiky EU. Mezi tyto oblasti patří doprava, zdravotnictví, duševní vlastnictví, sociální zabezpečení pro pracovní imigranty, změna struktury Eurojustu a Europolu, energetika, naléhavá finanční pomoc třetím zemím, sport, občanské a trestní právo, policejní a soudní spolupráce a volba předsedy Evropské rady. Díky rozšíření způsobu rozhodování kvalifikovanou většinou do dalších oblastí se má snížit riziko, že by došlo k zablokování příslušného rozhodnutí.

Současný systém vážení hlasů v Radě EU bude platný až do roku 1. listopadu 2014. Během následného přechodného období, trvajících až do 31. března 2017, bude moci jakýkoliv členský stát požádat o použití současného systému vážení hlasů podle Smlouvy z Nice.⁸⁴

---

⁸⁴ *Lisabonská smlouva* [online]. 2010 [cit. 2010-4-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056>>.

ZÁVĚR

Tato práce se pokusila nastínit vzájemné vztahy institucí Evropské unie vzhledem k její historii, současnosti a budoucnosti. Zaměřila se především na popis evropského prostoru z hlediska institucionálních pravomocí, které zasahují do života občanů členských států a tudíž i České republiky. Informace tohoto druhu by se měly dostat k široké veřejnosti a vzdělané populaci, aby s těmito informacemi mohli nakládat a pracovat, jelikož vytváří právní rámec jejich životního prostoru.

Evropskou radu jakožto politický orgán, který určuje zejména směr, kterým by se měla cesta Evropské unie ubírat, nelze zaměňovat s Radou EU (Radou ministrů), která je legislativním a výkonným orgánem ve všech politikách Evropské unie.

Základní rozdíly obou institucí spočívají v roli, kterou plní a zastupují. Evropská rada není dosud z právního hlediska oficiální institucí Unie, ale díky svému poslání má zásadní roli ve všech oblastech zájmu evropského společenství. Její základní poslání je poskytovat Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a jedním z hlavních úkolů je stanovování dlouhodobých koncepcí EU a zásad jejich realizace. Naopak důležitým posláním Rady EU je uzavírání mezinárodních smluv a přijímání rozpočtu, který však konzultuje společně s Evropským parlamentem, se kterým sdílí rozpočtovou pravomoc. Dále koordinuje aktivity členských zemí a určuje hlavní směry hospodářské politiky.

Tato práce poukázala na obrovskou zodpovědnost Evropské rady, která vyplývá z její pravomoci při přijímání nových členů. Ta by se měla více zaměřit na přezkoumání ekonomické, kulturní, náboženské a sociální úrovně žádajícího státu tak, aby v budoucnu nevznikaly národní konflikty a problémy mezi členy.

Instituce Evropské unie si prošly mnoha změnami, které velice úzce souvisí především s Lisabonskou smlouvou. Tyto změny se týkají rozhodovacích modalit Rady Evropské unie, kdy Lisabonská smlouva zakládá hlasování kvalifikovanou většinou na principu dvojité většiny. Další změny se týkají institucionální struktury, kde se Evropská rada stává samostatnou institucí Evropské unie. A v neposlední řadě Lisabonská smlouva zvětšuje nadvládu nevolených byrokratů a rozšiřuje doložku flexibility, která nám říká, že závazná rozhodnutí mohou vydávat pouze úředníci Evropské komise. A těchto rozhodnutí je desetkrát více než směrnic, které projednává Evropská rada a Evropský parlament.

Bakalářská práce analyzovala orgány, kterým byla svěřena převážná část suverenity a oprávněnost jejich existence. EU by se bez těchto institucí dozajista neobešla. Každá z těchto rad je založena na spolupodílení se jednotlivých členských států na jejím chodu. Díky Evropské radě se mohou zastupitelé jednotlivých členských států podílet na určování zásadního směřování politiky EU a prostřednictvím Rady EU se zase jednotlivé členské státy podílejí na schvalování právních předpisů EU.

V těchto institucích Evropské unie se odráží vyjádření vůle zakladatelů Evropských společenství vytvářet "stále pevnější unii lidu Evropy", jejímž výchozím bodem a zároveň cílem má být sdílení politické odpovědnosti. Myšlenka EU je tedy mimo jiné postavena právě na fungování těchto institucí, tedy skutečnosti, že všechny členské země se spolupodílí na chodu a politice EU.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6.
2. ČEJKA, M., MOŘKOVSKÁ, L. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002. 158 s. ISBN 80-210-3042-9.
3. *Jak funguje Evropská unie*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 46 s. ISBN 92-79-03649-1.
4. GERBERT, P. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 450 s. ISBN 80-246-0111-7.
5. HOŘČIČKA, V., KOVÁŘ, M. *Dějiny evropské integrace II.* 1.vyd. Praha : Triton, 2006. 159 s. ISBN 80-7254-741-0.
6. *Instituce Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Delegace Evropské komise v České republice, 2002. 50 s. ISBN 80-238-8100-0.
7. JANKŮ, M., SVOBODOVÁ, A. *Evropská unie, Evropské právní prostředí*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 1999. 139 s. ISBN 80-7226-197-5.
8. KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha : Computer Press, 1999. 142 s. ISBN 80-7226-196-7.
9. KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie - historie a současnost ekonomického prostředí*. 1. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. 169 s. ISBN 80-7318-222-X.
10. MIKEŠÍK, A., VOŠAHLÍK, J. *Malá encyklopedie Evropské unie*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1997. 256 s. ISBN 80-85865-34-7.
11. PAJAS, P., ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.
12. PANFIL, T. *Evropská unie, vše co bychom měli vědět*. Praha : Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6.
13. PITROVÁ, A. *Institucionální struktura Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Mezinárodní politologická ústav, 2001. 111 s. ISBN 80-210-2237-X.
14. PITROVÁ, M. *Institucionální struktura Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1999. 111 s. ISBN 80-210-2237-X.

15. PLECHANOVÁ, B. *Reformní procesy a institucionální změna*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2006. 215 s. ISBN 80-246-1154-6.
16. VAŠUT, J. *Evropská unie v kostce*. 1. vyd. Praha : Vašut, 2008. 438 s. ISBN 978-80-7236-665-1.
17. WEIDENFELD, W., WESSELS, W. *Evropská unie od „A“ do „Z“*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1997. 398 s. ISBN 80-7184-413-6.
18. ZBÍRAL, R. *Institucionální rámec Evropské unie*. Praha : Linde – Právnické a ekonomické, 2007. 239 s. ISBN 978-80-7201-682-2.

Elektronické zdroje

1. *Evropská rada* [online]. 2010 [cit. 2010-1-4]. Dostupný z WWW: <<http://eu2009.cz/cz/about-the-eu/eu-institutions-and-bodies/european-council/evropska-rada-536/>>.
2. *Evropská rada* [online]. 2010 [cit. 2010-1-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/90/sekce/zakladni-informace/>>.
3. *Evropský parlament* [online]. 2009 [cit. 2009-12-8]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropský_parlament>.
4. *Evropský účetní dvůr* [online]. 2009 [cit. 2009-12-18]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutions/inst/auditors/index_cs.htm>.
5. *Instituce EU* [online]. 2009 [cit. 2009-12-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/76/sekce/instituce-eu/>>.
6. *Lisabonská smlouva* [online]. 2010 [cit. 2010-4-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056>>.
7. *Petice občanů států Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-4-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.petice.eu/?lang=CZ>>.
8. *Předsednictví v Radě Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/casto-kladene-dotazy/default.htm>>.
9. *Rada Evropské unie* [online]. 2009 [cit. 2010-2-1]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutions/inst/council/index_cs.htm>.
10. *Rada Evropské unie* [online]. 2010 [cit. 2010-2-9]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/98/sekce/zakladni-informace/>>.

11. *Role Generálního sekretariátu Rady EU a jeho spolupráce s předsednickým státem* [online]. Akademický bulletin, 2009 [cit. 2010-2-16]. Dostupný z WWW: <<http://abicko.avcr.cz/cs/2009/03/05/>>.
12. *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. 2010 [cit. 2010-3-18]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>.
13. *Smlouva o ústavě pro Evropu* [online]. 2010 [cit. 2010-4-16.]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Smlouva_o_Ústavě_pro_Evropu>.
14. *Volby do Evropského parlamentu* [online] 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/volby-do-ep-stale-jen-druhorade-volby>>.
15. *Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele* [online]. 2010 [cit. 2010-2-9]. Dostupný z WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/employment-social-policy-health-and-consumer-affairs-council/zamestnanost--socialni-politika--zdravi-a-ochrana-spotrebitele-665/>>.

SEZNAM ZKRATEK

- AGFISH – Rada pro zemědělství a rybolov
COMP – Rada pro konkurenceschopnost
COREPER – Výbor stálých zástupců
ECB – Evropská centrální banka
ECOFIN – Rada pro ekonomické a finanční záležitosti
EHS – Evropské hospodářské společenství
ENV – Rada pro životní prostředí
EP – Evropský parlament
EPSCO – Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele
ES – Evropské společenství
ESAE – Evropské společenství pro atomovou energii
ESD – Evropský soudní dvůr
ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
EU – Evropská unie
EUROATOM – Evropské společenství pro atomovou energii
EYC – Rada pro vzdělání, mládež a kulturu
GAERC – Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy
JHA – Rada pro justici a vnitřní věci
SES – Smlouva Evropského společenství
SEU – Smlouva Evropské unie
SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika
TTE – Rada pro dopravu, telekomunikaci a energetiku

Příloha č. I.

Tab. 1: Předsednictví v Radě EU 2007-2020⁸⁵

Německo	leden-červen	2007
Portugalsko	červenec-prosinec	2007
Slovinsko	leden-červen	2008
Francie	červenec-prosinec	2008
Česká republika	leden-červen	2009
Švédsko	červenec-prosinec	2009
Španělsko	leden-červen	2010
Belgie	červenec-prosinec	2010
Maďarsko	leden-červen	2011
Polsko	červenec-prosinec	2011
Dánsko	leden-červen	2012
Kypr	červenec-prosinec	2012
Irsko	leden-červen	2013
Litva	červenec-prosinec	2013
Řecko	leden-červen	2014
Itálie	červenec-prosinec	2014
Lotyšsko	leden-červen	2015
Lucembursko	červenec-prosinec	2015
Nizozemsko	leden-červen	2016
Slovensko	červenec-prosinec	2016
Malta	leden-červen	2017
Spojené království	červenec-prosinec	2017
Estonsko	leden-červen	2018
Bulharsko	červenec-prosinec	2018
Rakousko	leden-červen	2019
Rumunsko	červenec-prosinec	2019
Finsko	leden-červen	2020

⁸⁵ Úřední věstník Evropské unie [online]. 2010 [cit. 2010-03-11]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/Prehled_predsednictvi_2007_2020.pdf>.

ABSTRAKT

KOBIANOVÁ, A. *Evropská rada a Rada EU v procesu rozhodování Evropské unie : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 57 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dušek.

Klíčová slova: členské státy, Evropská unie, Rada EU, Evropská rada, instituce Evropské unie, ratifikace, smlouvy.

Práce se zabývá Evropskou unií a jejími institucemi. Popisuje zakládající smlouvy, které byly mnohokrát pozměněny a doplněny dalšími smlouvami. Dále se práce věnuje kompletní institucionální struktuře Evropské unie, především orgánům, které jsou velice důležitým aktérem v rozhodovacích procesech. Těmito orgány jsou Evropská rada a Rada EU. Práce detailně analyzuje jejich funkce, pravomoci, strukturu a vývoj v čase. Především s Lisabonskou smlouvou došlo u těchto institucí k mnoha rapidním změnám, které jsou v práci obsaženy.

Práce srovnává pravomoci a úkoly Evropské rady a Rady Evropské unie a upozorňuje na jejich vzájemné odlišnosti.

Bakalářská práce také poukazuje na důležitost těchto institucí v Evropské unii.

ABSTRACT

KOBIANOVÁ, A. *The European Council and the Council of the European Union in the Process of Decision – Making of the European Union : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2010. 57 p. Supervisor: Ing. Jiří Dušek.

Key words: member states, European Union, European Union Council, European Council, European Union institutions, ratification, covenants.

This thesis engages in European Union and its institutions. It describes constituent covenants which were altered many times and amended by other covenants. Further this thesis addresses the complete institutional structure of European Union, mainly the authorities that play the most significant role in decision making processes. These authorities include European Union and European Union Council. The thesis analyzes in detail their function, competence, structure and evolvement in time. By origination of Lisbon Treaty these institutions passed through many rapid changes which are included in this thesis.

This work compares competences and roles of European Council and European Union Council and also points to their bilateral differences.

The bachelor thesis also adverts to the importance of these institutions in European Union.